

**TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI**

ARALIK -1995 SAYI: 36

haber bülteni

Türkiye Diyanet Vakfından

ÖĞRENCİLERE YURT HİZMETİ

Yurtdışına Yönelik

EĞİTİM ve ÖĞRETİM FAALİYETLERİ

KIRIM KIRIM GÜZEL KIRIM !

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ

ARALIK 1995

SAYI : 36

SAHİBİ

Türkiye Diyanet Vakfı Adına
Mehmet KERVANCİ
Genel Müdür

Yayın Koordinatörü
Süreyya BALKIŞ

Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü
Yusuf ERDOĞDU

Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürü

Yayına Hazırlayan
Yüksel SEZGİN
Hasan ÇALIŞKAN

Adres :

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B
06640 Kocatepe - ANKARA
Tel : 417 12 35 • Fax : 417 12 45

Dizgi ve Grafik :

Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürlüğü tarafından yapılmıştır.

Baskı :

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ
Bayındır Sokak No: 55 • Kızılay - ANKARA
Tel: 425 27 75 • Fax : 417 00 09

İÇİNDEKİLER

BAŞYAZI	1
Türkiye Diyanet Vakfı'nın Yurtdışına Yönelik Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri	2
Türkiye Diyanet Vakfı'nın Bulgaristan ve Romanya'daki Eğitim Faaliyetleri	7
Türkiye Diyanet Vakfı'ndan Türkmenistan'a İlahiyat Fakültesi	10
Türkiye Diyanet Vakfı'ndan Öğrencilere Yurt Hizmeti	14
Yeni Bir Açılım İhtiyacı Karşısında EĞİTİM DAVAMIZ (Prof.Dr. S.Hayri BOLAY)	16
Kastamonu'da Muhteşem Tören	18
Samsun Müftülük Sitesi ve 13. Yayınevi Hizmette	20
KONYA Hacıveyiszâde Camii İbadete Açıldı	22
Türkiye Diyanet Vakfı Kuzey Irak'lı Türkmenlerin Yanında	24
KIRIM KIRIM GÜZEL KIRIM !	27
ŞUBELERİMİZDEN	31

Yusuf ERDOĞDU Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'ne atandı.

06.10.1995 tarihinde Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğüne atanan Yusuf Erdoğan; 1958 yılında Çaykara'da doğdu. İlkokulu 1969'da Çaykara'da, ortaokulu 1973'de Karabük'te, İmam-Hatip Lisesini 1977 yılında Boyabat'ta bitirdi. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi'nden 1983'te mezun oldu.

1977 - 1990 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın çeşitli kademelerinde görev yapan Yusuf Erdoğan; 04.05.1990 tarihinden beri Vakfımızda çeşitli birimlerde Müdürlük görevlerinde bulundu.

Coğrafya alanında dört adet eseri bulunan Yusuf Erdoğan evlidir.

Baþyazı

Gelecek Eğitimdedir

Türkiye bir yol ağzında bulunuyor. Önümüzde sayısız fırsatlar, bizi 21. asrın dev bir ülkesi haline getirmek için göz kırıyor. Neresinden bakılırsa bakılsın bu cileli millet, 300 yıldır devam eden makus talihini bugün aşma noktasına gelmiş bulunuyor. Türkiye büyüyecek ve milletler ailesi içinde tarihine yakışır bir onur ve itibarla yaşayacaktır.

Önümüze çıkan fırsatları değerlendirmek lâzım. Kendiliğinden hiç bir netice hasıl edilemez. Gayret lâzım, halisane niyetlerle büyük ufuklu çalışmaların içinde yer almak lâzım. Türkiye bütün enerjisini, bütün imkânlarını kullanarak bugünden parlak bir gelecek inşasına başlamak zorundadır. Yüreğimizi titreten, bizi heyecana garkeden altın fırsatları gönlümüzü koyarak, kafamızı yorarak değerlendirmek ve geleceği kurmak durumundayız.

Yapacağımız çok iş var. Bir önem sıralaması yapıldığında bu işlerin başına eğitimi koymamız gerekir. Gelecek, ancak ve ancak eğitimle inşa edilebilir. Türkiye, kurulmakta olan bilgi toplumunu eğitimle yakalayabilir. Bilgi yoğun teknoloji ile yoğrulmuş dünya ile rekabet edebilir bir medeniyeti eğitimle kurabilir. 200 milyonluk büyük Türk dünyası, tek yürek halinde eğitim alanındaki gayretlerin neticesi olarak atabilir. 21. yüzyıla ait büyük hayallerimiz eğitimle gerçeğe dönüşebilir.

En kârlı, en üretken yatırım eğitim sektörüne yapılan yatırımdır. Türkiye'nin bugün ihtiyacı olan da budur.

Türkiye Diyanet Vakfı bu ufka sahiptir. Imkânlarını öncelikli olarak bu alana seferber etmiş ve dev projelerin altına imza atmıştır. Türkiye içinde ve dışında Türkiye Diyanet Vakfı amblemini taşıyan bir çok eğitim kuruluşu bugün diğer eğitim kuruluşları için de örnek teşkil edecek şekilde faaliyette bulunmaktadır. Öğrenci yurtları, okullar ve bursla finanse ettiğimiz öğrenciler bu cümledendir. Türkiye Diyanet Vakfı, eğitim alanında önüne gelen taleplere öncelikle eğilmekte ve

imkânlarını öncelikli olarak bu alana aktarmada tereddüt göstermemektedir. Adeta eğitim sektöründeki faaliyetlerimizi en sağlam varlık sebebimiz olarak görmekteyiz. Aldığımız neticeler, hızla gerçekleştirdiğimiz projeler bize büyük bir haz ve bahtıyarlık vermektedir.

Hayırsever vatandaşlarımıza sesleniyorum :

Hayır işlemek istiyorsanız, maddî imkânlarınızı hayra vakfetmek istiyorsanız eğitim alanına yönelelim. Öncelik bu alandadır. Pırıl pırıl imanlı ve bilgili nesillerin yetişmesine yapacağınız her katkı sizi dünya ve ahirette bahtıyar edecektir. Türkiye Diyanet Vakfı da işte bu şuur ve kararlılıktadır. Eğitime yönelik bağışlarınızı en isabetli şekilde yerine ulaştırmaya hazırdır.

Gelecek, Eğitimdedir

*Mehmet Kervancı
Genel Müdür*

TÜRKİYE DİYANET VAKFI'NIN YURTDIŞINA YÖNELİK EĞİTİM ve ÖĞRETİM FAALİYETLERİ

Hem genel, hem de özel anlamıyla, hayatın her alanı ve anında, yani beşikten mezara kadar eğitim, yüksek insanlık idealine ulaşmanın ön şartıdır. Tarihin her döneminde, bilginin edinilmesi ve öznelleştirilmesi, beceriye dönüştürülmesi, hayatın yeni bilgiler ışığında sürekli ve yeniden dizaynı daimi bir problem, toplumsal bir meşgale olmuştur. Peygamberimizin, müslümanlara okuma-yazma öğreten müşrikleri başkaca bir bedel almaksızın salıvermesi, o güne kadarki savaş hukukunda rastlanılmayan bir uygulamadır. Eğitimi, Mekke zenginlerinin ödeyeceği fidyeye tercih eden Resulullah, böylece insanlığa eşsiz mesajlarından birini daha vermiştir.

İslâm tarihi boyunca bu örnek uygulama hep hatırdâ tutulmuş ve İslâm medeniyeti daima iyi eğitilmiş insanların ve toplumların medeniyeti olmuştur. Bir bakıma toplumlara öğretmenlik yapan âlimlerin hizmeti, ders veren hocaların hizmeti, diğer bütün hizmetlerden üstün tutulduğu gibi, eğitim-öğretim kurum ve faaliyetleri için yapılan hayırlar da diğer hayırlarla mukayese bile edilmemiştir. Bu yüzden, Türk-İslâm medeniyetinin vakıf uygulamalarının çoğu eğitim-öğretim faaliyetlerine münhasırdır.

Günümüz Müslümanlarının da, ecdadına yakışan bir tavır içerisinde, eğitim-öğretim faaliyetlerine katkıda bulunma hususunda özellikle arzulu oldukları ve hayırlarını mümkün mertebe bu alana tahsis ettikleri görülmektedir. Hem Allah rızası için kurulmuş bir müessese, hem de böyle bir medeniyetin mirasçısı olan Türkiye Diyanet Vakfı, kurulduğu tarihten itibaren, eğitim kurum ve hizmetlerine her seviyede katkıda bulunmayı kaçınılmaz bir görev kabul etmiştir.

Ülkemizde modern yöntemlerle din eğitim ve öğretimi oldukça yeni bir hadisedir. Tesis ihtiyacının giderilmesinde halkımızın katkısı herkesi hayrete düşüren bir seviyede gerçekleşmiş olmakla beraber, hem tesis hem de araç-gereç yönünden eksiklikler henüz tamamlanabilmiş değildir. Bu tür ihtiyaçların, kurumsal mânâda hemen hemen tek muhatabı Vakfımız olmuştur. Öte yandan hizmete sunulan öğrenci yurtları ve açılan burslarla Vakfımız, sadece din öğrenimi gören çocuklarımıza değil, diğer branşlarda da öğrenim gören yerli ve yabancı ülke talebelerine de destek olmaktadır.

Eğitim hizmetleri bütün toplumlar için bir ihtiyaçtır. Ancak Türk Cumhuriyetlerindeki soydaşlarımızın eğitim ihtiyacının çok daha farklı boyutları vardır. Eğitim hizmetlerindeki altyapı yeterliliği kimseyi aldatmamalıdır.

70 yıl süren Komünist rejim sürecinde okullar, parti felsefesinin, Sovyetler Birliği'nin en ücrâ köşelerine kadar yaygınlaştırılmasının bir aracı olarak düşünülmüş, bilhassa ilk ve orta dereceli okullarda, müfredatın büyük bir kısmı rejim propagandasına hasredilmiştir. Sovyetler Birliği'nin tabiat bilimleri alanındaki potansiyeli de kimseyi yanıltmamalıdır. Bu, tamamen lokal mânâda bir gelişmedir ve ne toplum hayatında, ne de yaygın temel eğitimde bir karşılığı vardır. Temel eğitimin 70 yıl boyunca tek bir amacı olmuştur. "Homo Sovyetikus"u, yani "Sovyet adamı"nı yetiştirmek.

Bütün sistem bu amaca göre dizayn edilmiştir ve bu ülkelerdeki eğitim hâlâ kendi geçmişleriyle mâlûldür. Millî bir eğitim arzusu artık her seviyede dile getirilmekle beraber, yeterli bilgi ve donanım olmadığından, esasa yönelik bir adım atılamamaktadır. En başta, bütün ders kitaplarının yeniden yazdırılması, bunları yazacak kapasitede insanların tespiti, öğretmenlerin meslek için eğitimleri, makûl bir zaman içerisinde üstesinden gelinemeyecek kadar ağır problemlerdir.

Öte yandan, azınlık durumunda yaşayan soydaş ve dindaşlarımızın eğitim problemleri de çözümsüz denecek kadar ağırdır. Zira, tâbî oldukları ülkeler, azınlıkların eğitim ihtiyaçları bir yana, kendi eğitim meselelerinin bile üstesinden gelememektedir. Bilhassa dil ve din eğitimi, bu durumdaki soydaş ve dindaşlarımızın bir numaralı meselesidir.

Gerek devlet eliyle, gerekse Türkiye Diyanet Vakfı kanalıyla, bu ülkelerden öğrenci getirtilerek, Türkiye'de çeşitli okullarda eğitime tâbî tutulmaları hiç şüphesiz operasyonel karakterli bir girişimdir. Programın cesareti ve gördüğü yoğun ilgi, sözünü ettiğimiz problemin de iyi idrak edildiğinin izahıdır. Ne var ki bu, eninde sonunda bir kadro hareketidir ve sözünü ettiğimiz problemin çözümü anlamına gelmemektedir. Nitekim meseleyi böyle algılayan Türkiye Diyanet Vakfı, öğrenci getirmenin yanısıra tesisleriyle, eğitimcileriyle, müfredatıyla ve ders kitaplarıyla yeni eğitim kurumlarının oralarda faaliyete geçirilmesinin daha gerçekçi olacağını hesaplamış ve okullar açma yoluna gitmiştir.

Bu noktada Vakfımız, din eğitim ve öğretimi konusunda kendisine gelen talepleri de dikkate alarak, bu tür eğitim veren kuruluşları ilgili topluluklara da kazandırmak düşüncesiyle özel okullar açma yoluna gitmiştir.

Vakfımızın Türk Cumhuriyetlerine yönelik eğitim faaliyetlerini özetleyerek ülke ülke aşağıda sunmaya çalışacağız.

AZERBAIJAN

(Üstte) Azerbaycan Bakü İlahiyat Fakültesinde okuyan öğrenciler.
(Yanda) Bütün malzemeleri Vakfımızca karşılanan Bakü İlahiyat Fakültesi.

1992-1993 öğretim yılında, Vakfımızın destek ve işbirliğiyle, Bakü Devlet Üniversitesi bünyesinde bir İlahiyat Fakültesi faaliyete geçirilmiş, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden iki öğretim görevlisi burada görevlendirilmiştir.

İlahiyat Fakültesi'ne tahsis edilen binanın bakımı ve onarımı yaptırılmış, gerekli her türlü araç-gereç ve malzeme Türkiye'den temin edilerek gönderilmiştir.

Aynı yıl, Bakü, Kusal, Şeki, Mingecçevir ve Nahçıvan şehirlerinde, Millî Eğitim Bakanlığı ve Vakfımız işbirliğiyle 5 adet "İlahiyat Temayüllü Lise" faaliyete geçirilmiş, mevcut liseler bünyesinde bir sınıf tahsis şeklinde düşünülen bu okullarda görev yapmak üzere 8 meslek dersi öğretmeni Türkiye'den gönderilmiştir.

1993-1994 öğretim yılında ise, Bakü'de, müstakil bir İmam-Hatip Lisesi faaliyete geçirilmiş, Türkiye'den 2 meslek dersi öğretmeni de bu okulda görevlendirilmiştir.

Söz konusu okulların eğitim-öğretim giderleri yanında diğer bütün maddi ihtiyaçları Vakfımızca karşılanmaktadır.

Vakfın bu faaliyetleri, kardeş Azerbaycan'ın her köşesinde sevinçle karşılanmış, bu okullara kaydolmak isteyen öğrenci sayısı beklenenin üzerinde olmuştur.

Azerbaycan'a Vakfımızdan yardım olarak gönderilen kitaplar yüklenirken

Azerbaycan'da çağdaş mânâda din eğitim-öğretimi yapan okul bulunmadığını, sadece Kafkas Müslümanları Dinî İdaresi bünyesinde, geleneksel anlamda bir medresenin bulunduğunu, burada da İmam-Hatip Lisesi seviyesinde eğitim verilmediğini belirtmek gerekir.

Bu sebeple, Vakfımızın öncülüğünde Azerbaycan'da başlatılan dinî eğitim faaliyetleri kısa bir süre sonra semeresini verecek, 70 yıldır dinini öğrenemeyen Azerbaycan'lı kardeşlerimiz, dinî bilgilerle mücehhez din adamlarına kavuşacaktır.

Azerbaycan
Bakü İlahiyat Fakültesi'ne
gönderilen çeşitli
malzemeler.

KIRGIZISTAN

Kırgızistan - Oş Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Oş Devlet Üniversitesi ve Vakfımız işbirliğiyle, Oş Devlet Üniversitesi bünyesinde bir İlahiyat Fakültesi açılması kararlaştırılmıştır. 1993-1994 öğretim yılında faaliyete geçen fakültenin, hazırlık sınıfı öğrencilerinin Türkiye'de okumalarının daha faydalı olacağı düşünülerek, 60 öğrenci Bolu Eğitim Merkezi'nde öğrenime başlatılmıştır.

Altı ay gibi bir zamanda büyük bir başarı kazanılmış, öğrenciler yeni bir ortama, dinimize uygun bir yaşama tarzına kısa zamanda uyum sağlamışlar, eğitim-öğretim konusunda son derecede arzulu oldukları görülmüştür. Ankara Üniversitesi öğretim üyeleri ve Bolu Eğitim Merkezi öğretim elemanları nezaretinde gördükleri eğitim sonunda, Türkiye Türkçesi'yle rahat konuşacak ve hutbe okuyabilecek seviyeye gelmişlerdir.

Düzenlenen yurtiçi gezi programlarıyla, ülkemizdeki dinî hayat, din eğitimi ve öğretimi faaliyetleri ve Türkiye'nin genel sosyal yapısıyla ilgili bilgi ve görgüleri artırılmaya çalışılmıştır. Bu eğitim sonunda öğrencilerin başarıları dikkate alınarak bunların fakülte birinci sınıfını da Türkiye'de okumalarının uygun olacağı sonucuna varılmıştır. 1994-1995 öğretim yılında hazırlık sınıfına kaydolun öğrenciler de Türkiye'ye getirilmiş ve öğrenim görmüşlerdir.

Öğrencilerin her türlü masrafı Vakfımızca karşılanmakta, diğer taraftan Oş'daki İlahiyat Fakültesi'nin de onarım işi Türkiye Diyanet Vakfı tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu hizmet için 1993-1994 öğretim yılında 3.750.000.000.-TL. sarfedilmiş olup, 1994-1995 öğretim yılında, bu rakam 6.500.000.000.-TL. civarında olmuştur.

(Üstte) Kırgızistan İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfında okuyan Kırgızistan'lı öğrenciler, Bolu Eğitim Merkezinde.

(Yanda) Hazırlık sınıfını Ankara İlahiyat Fakültesinde okuyan Kırgızistan'lı Kız Öğrenciler.

TÜRKMENİSTAN

Azerbaycan ve Kırgızistan'daki başarılı uygulamadan sonra, Türkmenistan yetkililerinin de ısrarlı talepleri üzerine, Türkmenistan Devlet Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Vakfımız işbirliğiyle, adı geçen Üniversite bünyesinde bir ilahiyat fakültesi açılması kararlaştırılmıştır.

1994-1995 öğretim yılında faaliyete geçirilen fakültenin hazırlık sınıfında okumak üzere kaydedilen 30 öğrenci Türkiye'ye getirilerek Diyanet İşleri Başkanlığı Manisa Eğitim Merkezi'nde öğretime başlanmıştır. Bu öğrencilere Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyeleri ve Manisa Eğitim Merkezi Öğretim elemanları ders vermektedir. Türkmenistan Mahdumkulu Devlet Üniversitesi ve Türkiye Diyanet Vakfı arasında düzenlenen protokol gereği, bu ülkede faaliyete geçirilecek İlahiyat Fakültesinin bakım onarım, tefriş vb. carî masrafları da Vakıf tarafından finanse edilecektir. 1994-1995 öğretim yılında, fakülte hazırlık sınıfını Türkiye'de okuyan öğrenciler için 2.500.000.000.-TL. harcama yapılmıştır.

Türkmenistan'da Kur'an kursunda eğitim ve öğretim gören çocuklar.

Hazırlık sınıfını Bursa İlahiyat Fakültesi'nde okuyan Türkmenistan'lı öğrenciler.

Vakfımız tarafından yaptırılan Aşkabat Kıpçak Camii inşaatı.

BULGARİSTAN

Sofya'da faaliyet gösteren İslâm Enstitüsü'nde görev yapmak üzere Türkiye'den iki öğretim üyesi görevlendirilmiştir.

Bu İslâm Enstitüsü'nün eğitim araç-gereç ve ders kitabı ihtiyacı halen Türkiye Diyanet Vakfı tarafından karşılanmaktadır.

Şumnu, Rusçuk ve Mestanlı İmam-Hatip Liselerinde görev yapmak üzere 2'ser (toplam 6) meslek dersi öğretmeni Bulgaristan'a gönderilmiştir. Diğer taraftan okullar için ihtiyaç duyulan araç-gereç ve ders kitabı ihtiyacı da Vakfımızca karşılanmaktadır.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın desteğiyle eğitim faaliyetini sürdüren bu okullarda diğer diller yanında Türkçe eğitimi de yapılmakta olup, meslekî eğitim itibariyle Türkiye'deki İmam-Hatip Liseleri seviyesindedir.

Bulgaristan'daki imam-hatip okullarına Vakfımıza gönderilen eğitim araçları.

TATARİSTAN - BASKURDİSTAN - MOSKOVA

Tataristan'ın başkenti Kazan'da, Başkurdistan'da ve Moskova'da birer İmam-Hatip Lisesi açılması yönünde Vakfımıza intikal ettirilen talepler henüz değerlendirme aşamasındadır. Hukukî ve maddî imkânların uygunluğu halinde bu ülkelerde de, yine Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak eğitimin başlatılmasına gayret edilecektir.

KIRIM

KIRIM 'da Kırım Türklerinin açtığı "Tatar Millî Mektep"lerine yapılan katkılarla bu okullar hizmete sunulmuştur. 1993 ve 1994 yıllarında, kızlar ve erkekler için 15'er günlük kamplar açılmış, okullar ve kamplar için çeşitli yayınlar ve talep edilen diğer yardımlar mahalline ulaştırılmıştır.

Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Kur'an kurslarında eğitime tabi tutulan Türk Cumhuriyetleri, Türk Toplulukları, Rusya Federasyonu ve Balkan ülkelerinden gelen soydaş öğrencilere öğrenim imkânı sağlanmış, kendilerine Vakfımızca burs bağlanmış, yol, iâşe ve yayın ihtiyaçları karşılanmıştır. Bu öğrencilerin toplam sayısı 650'dir.

TÜRKİYE DIYANET VAKFI'NIN BULGARİSTAN VE ROMANYA'DAKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

Vakfımız Mütevelli Heyeti II. Başkanı Kemal Güran'la Bulgaristan ve Romanya'daki eğitim faaliyetleri hakkında görüştük:

S- Sayın hocam, Türkiye Diyanet Vakfı, Bulgaristan ve Romanya'da dinî ve sosyal faaliyetlerin yanı sıra eğitim alanında da çalışmalar yapmaktadır. Öncelikle bu ülkelerdeki dinî eğitim alanında ne tür sorunlar var, bunları öğrenebilir miyiz?

C- Bulgaristan'da komünist idare döneminde din eğitimi ve öğretimi sözkonusu değil. Dinî hayat hemen hemen hiç yok diyebiliriz. Bu dönemde camiler kapatılmış, dinî yayın, dinî eğitim ve öğretime son verilmiştir. Din adına hiç birşey yapılmamış, aksine dinî hayatı öldürücü, yok edici bir takım tedbirler alınmıştır.

Bulgaristan demokratik yönetime geçtikten sonra dinî hizmetler –gerek Hristiyanlar açısından, gerekse müslümanlar açısından– dinî cemaatlere bırakılmış, dolayısıyla dinî cemaatler oluşmuştur. Müslümanlar kendi dinî yönetimlerini seçmek için 1992 yılında bir kurultay topladılar. O kurultaydan itibaren biz Bulgaristan'daki dinî hizmet ve faaliyetleri incelemeye, takip etmeye, değerlendirmeye başladık. Bu kurultayda müslüman dinî cemaat, başta baş müftüsü olmak üzere, kendi dinî yöneticilerini seçtiler, dinî cemaat tüzüğünü kabul ettiler, hizmet ve faaliyetlerini sürdürmeye başladılar. Bu dönemden itibaren, Bulgaristan'da camiler, Kur'an kursları açılmaya başladı. Daha önce açılmış olan üç imam hatip lisesi ve bir Yüksek İslâm Enstitüsü de eğitim ve öğretim faaliyetlerini hızlandırdı. Tabii bu hizmetleri büyük yokluk ve sıkıntı içinde sürdürmeye başladılar.

Türkiye Diyanet Vakfı olarak biz, bu dönemde bu ihtiyaçları karşılamaya çalıştık. Bir taraftan öğrencilerin iâşesini, yatacak kalkacak yurtlarını, yeme içme imkânlarını sağlamaya çalışırken, bir taraftan da Türkiye'den bol miktarda dinî yayın ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın imam hatip liseleri için hazırladığı ders kitaplarını gönderdik. Diğer taraftan Yüksek İslâm Enstitüsüne ve imam-hatip liselerine Türkiye'den nitelikli, öğretmen gönderdik. Bulgaristan'daki dinî eğitim-öğretim faaliyetlerine, dinî hizmetlere katkılarımız özellikle bunlar oldu.

Tabii her yerde olduğu gibi bu ülkelerde de dinî hayat, dinî eğitim ve öğretim, dini yayın, dini hizmet, dinî irşad... bunların hepsi devletin himayesi, desteği, teşviki

Vakfımız Mütevelli Heyeti II. Başkanı Kemal Güran

veya müsamahası yanında bilhassa halkın bu işlere sahip çıkmasıyla yürümektedir.

Bulgaristan'da da halk dinî eğitim ve öğretime, dinî hayata, dinî hizmet ve faaliyete, dinî irşada, dinî yapıların meydana gelmesine yıldı yıla artan bir hızla ilgi göstermektedir. Bulgaristan'da müslümanlar kendi dinî ihtiyaçlarını karşılamak için büyük bir çaba içerisindeyler.

Başta Türkiye olmak üzere, Müslüman ülkelerden de bu konuda kendilerine maddî manevî destek bekliyorlar. Bulgaristan'ın durumu bu. Bulgaristan'da halen 2-2,5 milyona yakın müslüman var. Bulgaristan nüfusunun aşağı yukarı 4'te birini teşkil ediyorlar. Bu da büyük bir çoğunluk tabii.

Romanya'ya gelince, Romanya komünist dönemde de diğer demirperde ülkelerinden daha farklı bir ülkeydi. Dolayısıyla komünist yönetim olmasına rağmen, Romanya'da müslümanlara biraz daha müsamahakâr davranılmış. Müftülüklerini, camilerini kısmen muhafaza etmişler. Romanya'daki müslüman sayısı Bulgaristan'da olduğu gibi çok yoğunlukta değil. 20 milyona yakın Romanya nüfusu içerisinde müslümanların yekûnû 60-70 bin civarındadır. Bu çok küçük bir azınlık. Romanya demokratik yönetime geçtikten sonra, dinî hizmet ve faaliyetler, dinî eğitim ve öğretimi, cami faaliyetleri orada da hız kazanmış durumda. Bilhassa din adamı, din

hizmetlisi, din elemanı yetiştirecek okula ihtiyaçları var. Bunu şiddetle arzu ediyorlar. Müslüman Türklerin orada bir teşkilatları da var. Bu teşkilatları, birlikleri ve baş müftülüğü vasıtasıyla bilhassa Türkiye'den ve diğer İslâm ülkelerinden din eğitimi ve öğretimi konusunda, din adamı yetiştirilmesi konusunda destek istiyorlar. Bu desteği sağlamak amacıyla biz Romanya'nın Köstence bölgesinde –ki müslümanların yoğunlukta olduğu bir bölgedir.– Mecidiye denen şehirde bir imam-hatip ve ilahiyat koleji. "Mecidiye Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lisesi" adıyla bir lise açtık. Okul bu sene eğitim ve öğretime başladı. Lise, iki bölümden oluşuyor. Biri ilahiyat bölümü, diğeri pedagoji bölümü.

İlahiyat ve Pedagoji bölümü 5 sene olacak. İlahiyat bölümü Romanya'daki müslüman Türkler için vaiz, müftü, imam-hatip gibi dinî hizmet elemanı yetiştirecek. Pedagoji bölümünden mezun olanlar da Romanya'daki müslümanların, Türklerin ana dil dersi, Türkçe dersi öğretmenleri ihtiyaçlarını karşılayacak. Romanya'daki durum da bu.

S- Bulgaristan ve Romanya'da açılan bu okullarda eğitim verecek öğretmenler kendi mahallerinden mi yoksa Türkiye'den mi seçiliyor?

*Temel ihtiyaçları
Vakfımızca karşılanan
(Yukanda) Şumnu
İmam-Hatip Lisesi
ve
(Yanda) Yatakhane'si.*

C- Romanya'daki okul tamamen Romen-Türk okulu olacak ve azınlık okulu statüsünü taşıyacak. Romanya'daki müslüman Türklerin Romanya anayasasına göre azınlık hakları var. Azınlık hakları arasında eğitim-öğretim hakları da yer alıyor. Bu haklar meyanında açılmış bir okul olacak. Kültür dersleri, genel dersler, tamamen Romanya'lı öğretmenler tarafından Romanya'daki diğer pedagoji liseleri programlarına göre okutulacak. Dinî bilgiler ve Türkçe dersleri ise Türkiye'den gönderilen öğretmenler tarafından ve Türkçe olarak okutulacak. İlahiyat bölümünde okutulacak din bilgisi dersleri aynen Türkiye'deki imam-hatip liselerinde okutulan dersler miktarında olacak. Bu dersleri, Türkiye'de imam-hatip liselerinde öğretmenlik yapma, meslek dersleri öğretmenliği yapma ve Türkçe dersi okutma ehliyetine haiz kimseler okutacak.

Pedagoji bölümünde ise; Romanya mevzuatına göre okutulacak kültür derslerine ilaveten okutulacak dersler, ağırlıklı olarak Türkçe ve din bilgisi dersleridir. Bunlar, Kur'an-ı Kerim, İslâm tarihi ve İslâm Dini esasları dersleri ile ağırlıklı olarak Türkçe dersleri olacak. Bu bölümde okuyan öğrenciler mezun oldukları zaman ilkokullarda öğretmen olma yetkisine sahip olacaklar. Romanya'dan görevlendirilen öğretmenlerin maaşlarını tamamen Romen makamları verecek ve onlar tayin edecekler. Türkiye'den giden öğretmenleri Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı seçecek, tayin edecek. Bu öğretmenler Türkiye'deki maaşlarını almaya devam edecekler. Romen makamları da bu öğretmenlere kendi öğretmenlerine ödediği maaş kadar maaş ödeyecek. Ayrıca Türkiye Diyanet Vakfı bunlara ek bir maaş ödeyecektir.

S- Sayın hocam, şu anda Bulgaristan'da eğitim veren üç adet imam-hatip lisesi var. Bu okulların bir çok ihtiyacı Türkiye Diyanet Vakfı tarafından karşılandı. Ayrıca bu okullarda meslekî dersleri vermek amacıyla öğretmenler gönderildi. Amaçladığınız hedefe ulaşabiliyor mu?

C- Tam değilse bile genelde ulaşıyor. Türkiye Diyanet Vakfı dışında bazı vakıflar da bunlara ilâve öğretmen gönderiyor ve genelde %100 denmese bile %80 seviyesinde

Vakfımızın maddî desteği ile tamir edilerek hizmete konulan Rusçuk İmam-Hatip Lisesi.

hedefe ulaşılmış denilebilir. Bu okullarda özellikle meslek dersi öğretmenleri olarak sadece Türkiye'den giden öğretmenler var. Bulgaristan'ın dinî eğitim verecek seviyede hiç öğretmeni yok. Bir tek öğretmen bile olsa, o öğretmen öğrencileri bir şekilde sokuyor, yeterli bir bilgi veriyor, seviye yükselmesine zemin hazırlıyor. Burdan öğretmen gitmese sanki bu okullar meslekî bakımdan yok hükümdedir.

S- Sayın hocam bu hizmetlere halk nasıl bakıyor?

C- Gerek Romanya'da gerekse Bulgaristan'da Türkiye'nin bu desteğinden dolayı halk çok memnun. Bulgaristan ve Romanya'daki müslümanlar Türkiye'ye karşı aşırı bir sevgi içindedirler. Türkiye onların herşeyi. Türkiye onların ümidi. Türkiye ve özellikle İstanbul onlar için çok önemlidir. İstanbul'a, Türkiye'ye sevgiyle bağlılar. Türk'e olan muhabbetleri son derece üstün. Kendilerini Türk kabul edip, bir Türk gibi mütalâa ediyorlar. Bizim vatanımız Türkiye diyorlar. Aslında vatanları bulundukları topraklardır ve o ülkenin vatandaşları, o ülkenin insanıdır. Ama ruhen, fikren, hissen, içlerindeki duygu itibarıyla kendilerini Türkiye vatandaşı olarak kabul ediyorlar ve öyle görmek istiyorlar. Bundan büyük haz duyuyorlar. Türkçe konuşmaktan büyük mutluluk duyuyorlar. Bulgaristan'da Rodop Türkleri dediğimiz bir grup var. Bunların adedi 400 - 500 bin civarında. Bunlar, İslâmî açıdan inançlı insanlar. Ancak dilleri Türkçe değil, Bugarca konuşuyorlar. Fakat Türkçeye o kadar hasretler

ki, Türkçe konuşmak, İstanbul'u görmek, bir Türkiye vatandaşı görmek, onlar için büyük bir mutluluk, büyük bir haz, büyük bir sevinç kaynağı. Bir Rodop Türkünün evine misafir olduğunuz zaman, isterki gece sabaha kadar uyumasın, otursun, sizinle sohbet etsin. Halbuki dilinizi de bilmiyor. Yüz yüze, göz göze anlaşmak suretiyle dahi olsa, sabaha kadar sizinle oturmayı mutluluk vesilesi sayıyor.

S- Sayın hocam, gerek Bulgaristan'da gerekse Romanya'da bu eğitim faaliyetlerinde bulunurken karşılaşılan problemler oluyor mu?

C- Romanya'daki hizmete daha yeni başladık. Orada pek problem yok. İleride de problem ne olabilir, onu zaman içerisinde göreceğiz.

Ancak, Bulgaristan'da ciddi problemler var. Bulgaristan'da, önce demokratik yönetime geçtikten sonra bir koalisyon oluştu ve bu koalisyonda Türkleri temsil eden, Müslümanları temsil eden bir siyasî parti olan "Hak ve Özgürlükler Hareketi" koalisyon ortağı oldu. Dolayısıyla dinî hizmetlere hükümetin kısmî desteği vardı veya en azından dinî hizmet ve faaliyetlere mani olmuyordu. Fakat son seçimlerde, maalesef eski komünistlerin devamı olan sosyalist bir parti iktidara geldi. Yeni hükümet dinî hizmet ve faaliyetlere, din eğitim ve öğretimine elinden geldiği kadar manî olmaya, engellemeye, zorluklar çıkarmaya çalışıyor. Fakat Bulgaristan demokratik bir yönetimle idare edildiği sürece bugünkü iktidar zihniyeti itibarıyla bu işlere müsamahakâr davranmamış olsa dahi bu işler yürüyecek.

S- Sayın hocam, son olarak bir soru daha tevcih etmek istiyorum. Bu ülkelere dinî eğitim ve öğretim alanında ki destekler ne zamana kadar devam edecek.

C- Kendi kendilerini idare edecek seviyeye gelene kadar, kendi yağları ile kavrulacak seviyeye geldikleri zamana kadar Türkiye Diyanet Vakfı bu ülkelere ki din eğitim ve öğretimine, dinî idarelere desteklerini devam ettirecektir.

Vakfımızın maddî desteği ve Romen Makamları ile işbirliğiyle açılan Romanya Mecidiye Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lisesi.

Türkiye Diyanet Vakfı'ndan TÜRKMENİSTAN'A İLAHİYAT FAKÜLTESİ

Türkmenistan Mahdum Kuli Üniversitesi Dekan Yardımcısı
Doç.Dr. Hüseyin ALGÜL

Türkmenistan İlahiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı Doç.Dr. Hüseyin ALGÜL'le Türkmenistan ve Vakfımız işbirliğiyle açılan İlahiyat Fakültesi konusunda bir röportaj yaptık. Röportajımızı aşağıda sunuyoruz.

S- Sayın Hocam, Türkiye Diyanet Vakfı'nın gayretleriyle Türkmenistan'da bir ilahiyat fakültesi açıldı. Sizde bu fakültenin dekan yardımcısı olarak görev aldınız ve oralarda incelemeleriniz oldu. Öncelikle sizden Türkmenistan'ın etnik yapısı ekonomik durumu hakkında bilgi alabilir miyiz?

C- Türkmenistan yaklaşık 4-4.5 milyon nüfusa sahip bir ülke. Dinî bakımdan %90 itibarıyla müslüman. Genelinde % 8-10 civarında Rus olduğu söyleniyor. Bu yeni dönemde onları Hristiyan sayacak olursak, bu nisbette bir Hristiyan olduğu söylenebilir. Fakat bunların kilise ve benzeri herhangi bir ibadet yerine şehirlerde rastlamak söz konusu değil. Kırsal alanda bu nüfusa rastlamak mümkün değil. Hristiyanların topluca gidip geldikleri bir mabet yok. Çok az miktarda belki % 1'ler civarında da Yahudi olduğu söyleniyor.

Ekonomik durum, tabiat şartlarıyla, coğrafi şartlarla, iklim durumuyla biraz alakalı. Ülkenin 4/3'ü Karakum denilen büyük bir çölle kaplı. Burada bitki nebatat dediğimiz yeşillik yetişmesi söz konusu değil. Sadece Amuderya nehrinden bir kanal, çölün ortasından Aşkabat'a geçmekte. Onun civarında biraz yerleşim alanı söz konusudur. Yerleşim alanı bu çölün çevresidir. Vahalarda vadilerde kırsal hayat ve şehir hayatı söz konusu. Yazın, ortalama sıcaklık

40-45 °C arasında, gece ise 31°C civarında, tabiri caizse hayat adeta duruyor. Fakat Türkmenler alışmışlar. Daha ziyade pamuk, buğday hasılatı var. Bilhassa pamuk rekoltesi nin hayli fazla olduğu söyleniyor.

Ekonomik durumu yine bununla bağlantılı olarak zikredecek olursak, petrol rezervleri hayli fazla. Balkan velayetinde Nevit Dağı denilen bir merkez var. Bu Nevit Dağı nevtin bozulma bir isim ve nevtte petrol anlamında kullanılıyor. Petrol rezervleri var, fakat (Rusya'nın hakim olduğu dönemde) bu petrolerin işlenebileceği rafineriler kurulmamış. Dolayısıyla yeterli, hatta fazla miktarda petrol olmasına rağmen, şu gün Türkmenistan'da rafineri noksanlığından dolayı bir benzin sıkıntısı yaşanabiliyor. Ama petrol rezervleri hayli var. Bir diğer taraftan doğalgaz bol miktarda var.

Türkmenistan ekonomik bakımdan bir atılım içerisinde. Türkmenistan'da bilhassa Türkmenistan'ın ekonomik kalkınmasına, teknolojik gelişmesine Türk firmalarının katkıda bulunduklarını müşahade ettim. Türkmenler Türk firmalarına çok büyük sevgi saygı besliyorlar. Türkmen halkının her kademede üst düzey yetkililer dahil, Türkiye'ye karşı çok büyük bir sempatisi, sevgisi var. Sürekli "Allah Türk gardaşlarımızdan bizleri ayırmasın, Türk-Türkmenistan birlikteliğini bozmasın" tarzında dualarına tesadüf ettim. Karşılıklı işbirliğinin giderek daha artmasını sürekli istiyorlar. Yani Türkmenistan'da ekonomik potansiyelin iyi olmasına rağmen, teknoloji şu an pek fazla gelişmiş görünmüyor. Eski Rusya döneminde teknolojik yatırımlar

fazla yapılmamış. Pamuğu var, doğalgaz var, petrolü var, bunlar değerlendirildiği zaman, birden bire ileri bir duruma geçme şansına sahip, böyle bir istikbâl vadediyor.

S- Efendim, biraz da Türkmenistan'daki müslümanların yaşayış tarzından bahsedebilir misiniz?

C- Efendim, Müslümanlar benim tesbitime göre gelecekte bazda İslâmî bağlantılı birtakım örf ve adetlerini muhafaza etmişler. İslâmî uygulama olarak belki unutmuslar, yani daha doğrusu unutturulmuşlar. Ama cevher sağlam. Yani külleri kaldırdığımız zaman arkasındaki yanmakta olan inanç külü, inanç ateşi, inanç cevheri kendiliğinden hemen meydana çıkıyor. Bir kere yediden yetmişe herkes hoşgeldin, nasılsın, iyimisin mânâsında "Selâmünaleyküm" diyor. Bu korunmuş bir gelenek. Meselâ televizyonda spikerler bile ilk açılışta "Esselâmü aleyküm mihriban ademler, esselâmü aleyküm hürmetli ademler" diye söze başlıyorlar. Yani bu düzeyde bile korumuşlar. Ayrıca, bilhassa dikkatimi çeken husus kadın kıyafetlerinde, millî gelenekler titizlikle korunmuş. Rusya döneminin 70 yıllık baskı döneminde Türkmen hanımları yine bol bir kıyafet giyiyorlar ve çok az sayıdakilerin dışında % 90'ı saçlarının üstüne rula halinde türban bağlıyorlar. Hatta üniversitedeki öğretim elemanlarında bile bunların bağlı olduğunu gördüm. Yine devlet televizyonlarında haber veren spiker hanımların başörtülerini bağladıklarını müşahade ettim. Bunu gelenek olarak korumuşlar. Bir takım evlere misafir oldum, şunu müşahade ettim. İnsanlar, bilhassa yaşlılar, 70 yıl öncesini hatırlıyorlar. Şimdi bu serbest kalma döneminde, dinî değerlerin serbestçe konuşulabildiği, yaşanabildiği şu son üç dört yıllık dönemde, artık eski dönemden kurtarılmış, kaçırılmış, gizlenilmiş olan bir takım kitapları dehlizlerden tavan aralarından çıkıyor. Mesela Türkmençe yazılmış, bizim Osmanlıca lisanla yazılmış, namazdan, oruçtan bahseden kitaplar var. Gittiğim evlerde bunları bana gösterdiler. Hocam bir bakarmısın bu babamındı, dedemindi diyor. Atam bunu çok okurdu diyor, bunları hatırlıyorlar. Ve şimdi dinini öğrenmek istiyor. Bende Kur'an-ı Kerim'in Rusça mealı var, okuyorum, ama Kur'an'ın kendisini okuyamıyorum, okumak istiyorum diyor. Bu insanların yaşı 60-70 ve bunu söylüyor. Fakat bu kişi namazı, orucu unutmuş belki, ama şimdi tekrar tanışmış, adresi yakalamış. Yani kimliğini bulmuş ve diyorki ben müslümanım bunları bilmem, öğrenmem lazım. Kur'an'ı öğrenmem lazım diyorlar. Bu yönüyle din eğitimi ve öğretimine ayrı bir önem veriyorlar.

S- Efendim, Türkmenistan'da bu insanlara dinlerini yeniden öğretmek amacıyla din adamı yetiştirmek için bir ilahiyat fakültesi açıldı. Bu konuda da biraz bilgi verir misiniz?

Mahdum Kulu
Üniversitesi
Rektör Yardımcısı
Prof.Dr. Amanova
Maral Bazarovna ile
İlahiyat Fakültesi
Dekani
Doç.Dr. Seyyid
Öveznepevov.

C- Türkiye Diyanet Vakfı'nın 1994-95 yılında Aşkabat Mahtum Kulu Devlet Üniversitesi'ne bağlı olarak açtığı bir ilahiyat fakültesi var. Türkiye ile de bağlantılı olarak mutabakata varılmıştır. Türkmenistan Devlet Başkanı bu okulu bir fermanla açmıştır. Yani malî konularda finansman sağlamaya tahrik etmiştir. Diyanet İşleri Başkanlığı protokola imza atmıştır ve programların yürütülmesi de Bursa Ulu-dağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne bağlanmıştır. Bunu da ben organize etmeye çalışıyorum acizane.

Manisa Eğitim Merkezi'nde İlahiyat hazırlık sınıfını okuyan Türkmenistan'lı öğrenciler.

Geçen sene Türkmenistan'da elverişli bir bina olmadığı için Türkmenistan'lı 30 öğrencimiz Bursa İlahiyat Eğitim Merkezi'nde eğitim görmüştür.

Geçen sene bu 30 öğrencimizin seçiminde, imtihanlarında Aşkabat'taki Din İşleri Müşavirimiz Sayın Kadir Bey görev yapmıştır. Onların gönderdiği 30 öğrenciyi biz 8 ay boyunca ilahiyat fakültesi hazırlık sınıfı statüsünü aynen uygulayarak burada yetiştirmeye çalıştık.

S- İlahiyat Fakültesinde okuyacak bu öğrencilerin seçimi nasıl yapıldı?

C- Öğrencilerin seçiminde Türkmenistanlı olan dekan, Türkmen dili, Türkmen edebiyatı, Türkmen tarihinden sorular soruyor. 95-96 yılı içinde 30 kişi getirmek üzere oraya gittim, öğrenci seçimine ben de katıldım. Biz de dinî konularda sorular tevcih ediyoruz. Mülakatta da bilhassa Kur'an ve benzeri konulara yakınlıklarını, ilahiyatı niçin tercih ettiklerini, Türkiye'ye niçin gelmek istediklerini sorarak, o anda öğrencinin mantalitesini, zihni durumunu, konuya ilgisini, konuya yaklaşımını, konuya sempatisini, yeteneğini ölçmeye, ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Böylece hem Türkmen tarihini, dilini, edebiyatını bilmesi, hem de ilahiyata bir ilgi duymuş olması, ilahiyata yakınlık içinde olmasını, bir ruhî yöneliş ve hazırlık içinde olmasını tesbit etmeye çalışıyoruz ve böylelerini tercih etmeye çalışıyoruz. Bu konuda aradığımız evsafi taşımayanları almıyoruz tabii.

S- Sınavlara ne kadar müracaat oldu?

C- Aşağı yukarı biz 30 kişi seçiyoruz. 50'den biraz fazla 60 civarında bir müracaat olduğunu müşahade ettim. Bunu ben şahsen yeterli bulmuyorum. Hatta az buluyorum. Fakat Türkmenistan'ın eğitim ve öğretim şartlarında konuyu mütalaa ettiğimiz zaman az da sayılmaz. Çünkü lise-lerde öğrenciler herhangi bir din dersi okumamışlar.

İmam hatip lisesi gibi herhangi bir alt yapı da yok. Dolayısıyla normal lise mezunu olan 10 klaslık mekteplerden mezun olanlar lise mezunu sayılıyor. Kendi kendine böyle bir ilahiyatı tercihi düşünmüş olması bakımından, 50-60 sayısi Türkmenistan genelinde az birşey değil. Ama bazı tedbirlerle, tanıtımlarla bu 300'lere, 500'lere çıkarılabilir.

S- Türkmenistan'da İlahiyat Fakültesine niçin ihtiyaç duyuldu?

C- 70 yıllık Rus baskısından sonra tabii Türk Cumhuriyetlerindeki kardeşlerimiz haliyle İslâmı unuttular. Yani bir kaç nesil, din eğitiminden ve öğretiminden mahrum kaldı. Mahrum olunca bu konuları unuttular. Daha doğrusu unutturuldular. Ama şimdi serbest oldu, serbest olunca insanlar unuttukları evlerinin kapılarını buldular. Fakat evde kaç oda var. Sergi nasıldır, hangisi odadır, hangisi salondur bilemiyor. Şimdi bizim bunu tanıtmamız gerekiyor. Biz şöyle düşünüyoruz. Bir zamanlar Ahmet Yesevî Hazretleri, onların yetiştirdiği müritler, Anadolu'ya gelmişler, Türk-İslâm gerçeğini yerleştirmişlerdir. Bugün, bunun aksi bir gelişme olmuştur. Bugün Türkiye'den derviş gönüllü insanlar, yani hizmete hazır insanlar gitmeli, veya oralarından bu şekilde Diyanet Vakfı'nın yaptığı gibi öğrenciler getirilmeli ve onlara kitabî İslâmı, unutulmuş İslâmı göstermeli, öğretmelidir. Bu bir vefa borcudur. Diğer taraftan Diyanet Vakfı ve diğer özel kuruluşların yapmaya çalıştığı hizmetlerin özel sebebi de şudur bence. Tabiatla hiçbir şey boşluk kabul etmez. Orada bir serbestlik var, dinî hayata bir özlem var. Müsbet, doğru, kitabî olan dinî onlara öğretemezseniz, gösteremezsiniz, yanlış öğretimler bulabilirsiniz. Hurafeye dönük öğretimler, anlayışlar olabilir. Başka ülkelere gelenler oluyor, kendi imkânlarıyla az çok sağdan soldan okuyup, ama tam bilmeyen, iyi yetiş-

Türkmenistan
Mahdum Kulu Üniversitesi
Dekan Yardımcısı
Doç.Dr. Hüseyin ALGÜL

memiş insanlar, yanlış bilgiler öğretiyorlar. İşte doğru İslâmı, kitabî olan İslâmı, Kur'an ve sünnetteki İslâmı öğretmenin önemi ve zarureti burada meydana çıkıyor, burada kendini gösteriyor. Bu da ilim adamı yetiştirmekle olur. Türkmenistan'da, Kırgızistan'da, Kazakistan'da, ilim adamını yetiştirecek ortam maalesef yok. İnsanlar istekli, fakat müessese yok. İster istemez bu insanları birkaç sene buna elverişli müesseselerin olageldiği bir yere getirmek gerekiyor. İşte Türkiyemiz bunların başında geliyor elhamdülillah. Çünkü ülkemizde ilahiyatların sayıları 20'yi aşmış bulunuyor. Türkiye bu konuda büyük bir potansiyeldir artık. Mesela Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi şu an Türkmenistan ilahiyatına destek veriyor. Sofya Yüksek İslam Enstitüsü'ne öğretim elemanı gönderiyor ve Diyanet Vakfı'nın hizmetlerine destek vermeye bu günlerde hazırlanıyor. Türkiye'de elhamdülillah bu vasat oluşmuş. Dolayısıyla bir yerde İslâmı öğrenmek bir zaruret olarak karşınıza çıkıyorsa, bizim ülkemizde de bir potansiyel varsa, bu potansiyelin iyi değerlendirilmesi gerekiyor. İşte Türkiye Diyanet Vakfı burada bir çeşit tarihe geçecek ve takdirle yâd olunacak bir hizmet yapıyor. Yani yapılan yardımlar hiç boşa gitmiyor. Ben 21 gün oralarda gezdim, dolaştım. Hem öğrenci imtihan ettim, hem de gözlemler yapmak istedim. Yani Türkiye Diyanet Vakfı'nın yapmış olduğu hizmet ne derece yerine gidiyor görmek istedim. Doğrusu bunu büyük bir merakla gözlemlene yapmaya çalıştım ve 15 öğrenciyle temas kurdum. Daha doğrusu onlar benimle temas kurdu. Benim de planımda onların adreslerine gitmek vardı, ama gitmeden onlar beni buldu. Büyük bir şevk ve muhabbetle beni evlerine davet ettiler. Gözlem yapabiliyim diye evlerine gittim. Gördüğüm şudur. Ebeveynler, anne babalar bize evlatlarını alıp götürdükümüz ve onlara ilim, İslâm öğrettiğimiz için teşekkür etmişlerdir. Bunlar belki kendileri ileri bir yaşta olduğu için henüz namaz

Ülkemizdeki eğitim ve öğretimi incelemek üzere gelen ve temaslarda bulunan Türkmenistan'lı Din Adamları.

kılmıyorlar. Belki oruç tutamıyorlar ama, bunları Kur'an'a, sünnete göre öğrettiğimiz için çok mutlular, çok teşekkür ediyorlar.

Türkmenistanlı öğrencilerimizde, yani kendi evlatlarında, Türkiye'de kaldıkları süre içinde meydana gelen değişimlerden ve gelişmelerden çok mutlular. Bugün bizim oraya gönderdiğimiz öğrencilerin civarında halkalar oluşuyor, öğrencilerimiz bir ilgi odağı haline gelmiştir. Kendilerinden yaşça büyük olanlar, küçük olanlar ve akran dedğimiz grup, Kur'an öğrenmek, namaz öğrenmek için sıraya girmişler. Farkında olmadan başlattığımız bir irşad ateşi alevlenmiş, bu büyük bir hizmettir. Yani bunun sevabı da boldur ve bu bir vefa borcudur. Biz bunları görünce hakikaten çok mutlu olduk. Geçen sene Bursa'dan sürekli hafta sonlarında Manisa'ya gitmiştim. Bazı arkadaşlarım bana kışta, kıyamette zahmetli olmuyor mu diye hep soruyorlardı. Gerçekten giderken çok don hadiseleriyle de karşılaştım, çok stresli ve sıkıntılı yolculuklarımız oldu ama arkadaşlarımızın hepsi yardım ediyordu. Bizim vefa borcumuz var. Bu insanlar Türkmenistan'dan gelmiş. Bugün Manisa'da okutabileceksek oraya gitmeye mecburuz. Bu sene nasip olursa, fakülteyi, üniversite hayatını daha derinden yaşasınlar, Türkçeyi daha güzel öğrensinler, Türk-İslâm gelenliğini, Türkiye'deki olan şeklini, daha iyi tetkik etsinler, daha iyi öğrenciler diye hazırlıktan bire geçen 30 kişi artı bu sene hazırlığa gelen 30 kişi toplam 60 kişi için Bursa'da bir bina hazırlandı. Öğrenimlerini Bursa'da görüyorlar. Bu öğrencilere ilahiyat programını uygulamaya gayret edeceğiz.

S- Öğrencilere tedrisat dışında da dersler veriliyor mu?

C- Tedrisat dışında geçen sene makam bilmeleri için dinî musiki kursları düzenledik. Çünkü Türkmenistan'da da Türk milletine bir yakınlık var. Kiminde bir manas, kiminde Ahmet Yesevî, meselâ Türkmenistan'da da Mahtum Kulu ve başka bir çok şairler var. En büyüğü Mahtum Kulu'dur, ondan sosyal, psikolojik muhtevalı, dinî muhtevalı deyişler var. Dolayısıyla biz makam bilgisi öğrettik. Ayrıca, bir yerde mihrabı doldurabilmeleri için gereken yan bilgileri, akşamları, hafta sonlarında ders dışında vermeye çalıştık. Yürüttüğümüz bu faaliyet neticesinde kendi aralarında çıkarabildikleri 5-6 kişinin rahatlıkla cehrî okunan namazlar dahil, sabah, akşam, yatsı namazını kıldırabilecek duruma geldiklerini müşahade ettik. Hepsisi olmasa da bir kısmı bu durumda. Ama birkaç sene içerisinde, yani ilahiyatın orta sınıfına varıncaya kadar çoğu bu neticeyi almış olacak. İnşallah cuma hutbesi dahi okuyabilecekler.

Hazırlık sınıfını başarıyla tamamlayan Türkmenistan'lı öğrenciler Vakfımıza teşekkür ziyaretinde bulundular.

Cuma hutbesi deyince Türkmenistan'da çok müsbet dinî gelişmeler var. Sürekli camiler yapılıyor. Aşkabatta, Selimiye benzeri çok abidevi bir cami yapılıyor. Çok merkezî bir yerde. İnşallah etrafıyla birlikte bahçesiyle, kültür merkeziyle son halini alacak. Kıpçak Obasında bir cami yapılıyor, diğer yerlerde cami faaliyetleri var. Camiler, medreseler halinde kurslarla birlikte inşa ediliyor. Sohbet yerleri ile yemek yeme yerleriyle birlikte yapılıyor, oda işin ayrı bir güzel yanı. Buralarda da mutlaka öğrenci okuyor.

S- Efendim, Türkmenistan'lı ilahiyat öğrencileri ne zamana kadar Türkiye'de eğitim görecekler?

C- Türkmenistan hükümeti ilahiyat fakültesi yapılması için, şu an Aşkabatta güzel bir arsa tahsis etti. Türkiye Diyanet Vakfı oraya imam-hatip okulu ve ilahiyat fakültesi binasını yapacak. Sanıyorum öğrenciler bu bina hazırlanana kadar eğitim ve öğretimlerine Türkiye'de devam edecekler. İlahiyat binası bitince orada okuyacaklar. Yapılan protokola göre dekan oradan olacak. Yardımcı olarak Türkiye'den bir görevli bulunacak. Sanıyorum Türkiye Diyanet Vakfı ile bağlantılı olarak eğitim görevlileri de gönderilecek.

S- Efendim, öğrenciler kendi ülkelerinden çok uzak olan Türkiye'ye geldiler. Bu öğrencilerin Türkiye'ye intibakları nasıl oldu? Öğrencilerin başarı durumu nedir?

C- Öğrenciler Türkiye'yi sevdiler. Geçen sene Manisa'da bir sene kaldılar. Türkiye Diyanet Vakfı, öğrencileri Türkiye'nin çeşitli yerlerini gezdirdi. Çok memnun oldular. Hem öğrenciler, hem öğrenci aileleri şükranlarını çeşitli vesilelerle dile getiriyorlar. Öğrenciler Türkiye'ye fazla bir intibaksızlık çekmediler. Sadece başta dil konusunda bazı sıkıntıları oldu ama bir iki ay içerisinde o problemi de hallettik. Bundan sonraki yıllarda öğrencilerin Türkiye'ye biraz daha önce gelmelerini arzu ediyoruz ki yoğun bir dil kursu vererek o intibakı daha asgariye indirmeyi düşünüyoruz. Başarı durumlarına gelince öğrenciler çok hırslı, çok azimliler. Başta tabii bir dil problemi oldu. Yani öğrencilerin altı saat belirli aralıklarla derse gitmesi, yemek saati yemek, yatak saati yatak, ibadet zamanı ibadet, mütalaa zamanı ders çalışmak bunları yerli yerine oturtmak, bir başka yerden bir başka yere gelen insanlar için, az çok örf ve adetlerinde, eğitim anlayışlarında farklı durumda olan insanlar için pek kolay değil ama bunlara alıştılar, çalıştılar, 30 kişiden 26'sı muvaffak oldu. 4 tanesi muvaffak olamadı. Tabii biz muvaffak olamayanları geri getirmiyoruz. Muvaffak olabilecek kişilerin bunların yerini almasını istiyoruz. Tabii büyük masraflar yapılıyor. Dolayısıyla yetenekli öğrencilerin gelmesi bizim arzumuz. Seçimlerde gösterdiğimiz titizlikte bu nedenler arandı.

S- Türkiye'de eğitim gören öğrencilerin masrafları nasıl karşılanıyor?

C- Öğrencilerin tüm ihtiyaçları, kırtasiye dahil, yeme, içme, ayakkabı, hatta çamaşırını yıkayacağı deterjan dahil, el sabunu, diş fırçası, diş macunu dahil hepsi Türkiye Diyanet Vakfı tarafından büyük bir titizlikle karşılanıyor. Öğrenciler bir kuruş harcamıyorlar. Üç öğün yemek çıkıyor. Her ihtiyaçları karşılanıyor, tabii evlerine telefon etme imkânları olsun, telefon kartı alsınlar diye benzeri şeyler içinde cep harçlığı veriliyor.

– Efendim verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyorum

– Ben teşekkür ederim.

Türkiye Diyanet Vakfı'ndan Öğrencilere Yurt Hizmeti

Milli eğitim hizmetleri, Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerimiz tarafından yürütülmektedir. Yaygın eğitim ise Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi devletin resmî kuruluşları tarafından yürütülmektedir. Bazı dernek ve vakıflarda bu hizmetlere destek olmaktadır.

Yurdumuzda hemen her konuda eğitim hizmetleri desteğe muhtaçtır. Okul, cami ve öğrenci yurdu gibi örgün ve yaygın eğitimin bizzat yapıldığı veya eğitime destek olan yerlerin yapılmasında bütün kuruluşlarımıza ve vatandaşlarımıza görevler düşmektedir. Eğitim hizmetlerine destek milli bir görevdir.

Bu inanç ve şuur içinde bulunan Vakfımız da imkânları ölçüsünde yurt çapında eğitim hizmetlerini desteklemektedir. Vakfımızın ana gayelerinden biri de maddî imkânı zayıf olan gençlere burslar vermek ve onlara rahatça kalabilecekleri, huzurla çalışabilecekleri yurtlar açmaktır. Bu sebeple kısa zamanda sayıları yüzbinlere ulaşan yüksek öğrenim gençliğinin yurt meselesi büyük bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Bunu dikkate alan Vakfımız üniversite bulunan şehirlerimizde yurtlar açmak, ilgiye ve hizmete layık gençlerimize hizmet etmek düşüncesiyle bu alandaki faaliyetlerini artırarak sürdürmektedir.

Vakfımızın şu anda 200 kapasiteli Altındağ Kız Öğrenci Yurdu, 320 kapasiteli Bursa Erkek Öğrenci Yurdu, 250 kapasiteli Kastamonu Kız Öğrenci Yurdu, 300 kapasiteli Kayseri Kız Öğrenci Yurdu ve 500 kapasiteli Konya Erkek Öğrenci Yurdu hizmet vermektedir.

Mülkiyeti Vakfımıza ait bulunan ve ileriki yıllarda sayı-

larının artırılması planlanan öğrenci yurtlarımızda, ticarî bir amaç güdülmeyeceğinden, öğrencilere ucuz barınma imkânı sağlanmaktadır. Bu uygulama ile ülke genelinde öğrenci yurdu açığının kısmen de olsa kapatılmasına katkıda bulunulmakta, ayrıca tahsil çağındaki gençlerimize yeterli konforu haiz, ihtiyaçlara cevap veren, her türlü güvenliği ön plânda tutan bir hizmet verilmektedir. Bu yurtlarda, öğrencilerin şahsî problemleriyle ilgilenilmekte ve gerektiğinde aileleriyle irtibatlar kurularak, eğitimde verimliliğin şartları oluşturulmaktadır.

Yurtlarımızda resmî tatiller ve hafta sonu tatillerinde üç öğün, diğer zamanlarda iki öğün yemek verilmektedir. Yurtlarımızda öğrencilerin faydalanabilecekleri kütüphaneler oluşturulmuş, Yurtlarımızdan okullara servisler konulmuştur. Ayrıca her yurdumuzda özel çalışma salonu olup, ücretsiz yabancı dil kursları düzenlenmiştir. Şubelerimiz tarafından idare edilen 171 öğrenci yurdumuzda da orta öğrenim ve Kur'an kursu öğrencilerine yurt hizmeti verilmektedir.

Yurtlarımıza ait yatakhaneler.

Yemekhane.

Türkiye Diyanet Vakfı - Altındağ Kız Öğrenci Yurdu

*Türkiye Diyanet Vakfı
Kayseri
Yüksek Öğrenim
Kız Öğrenci Yurdu*

Türkiye Diyanet Vakfı - Bursa Erkek Öğrenci Yurdu

*Türkiye Diyanet Vakfı
Kastamonu Kız Öğrenci Yurdu*

Öğrencilerin rahat bir ortamda çalıştıkları (üstte) kütüphane ve (altta) çalışma salonu.

*Türkiye Diyanet Vakfı
Konya Erkek Öğrenci Yurdu*

makale

Yeni Bir Açılım İhtiyacı Karşısında
EĞİTİM DAVAMIZ**Prof.Dr. Süleyman Hayri BOLAY**

TDV Yayın Kurulu Başkanı

Doğu Türklüğü, tarihin son ikiyüz yıllık dönemini esaret altında geçirdi. Türkiye'nin daha batısında kalan Türk ve Müslüman unsurlarsa, son yüzyıldan beri aynı kaderi yaşamaktadır. Bir hal-kın, ya da bir milletin, başka bir devletin idaresi altına girmesi, tarihte ilk defa karşılaşılan bir durum değildi şüphesiz. Ancak Türklerin esareti; tarihte örneğine çok az rastlanan cinsten hayasızlıkları ve zulümleri ihtiva ediyordu ve ilk günden itibaren, Türkün tarihinden ve kültüründen intikam alma tarzında cereyan etmişti.

İnsan unsurumuzun doğrudan kendisine yönelik yoketme uygulamaları, yani toplu katliamlar ve toplu sürgünler, bu barbarlığın müsebbiplerini tatmine kafi gelmemişti. Dünya ile aralarına çektikleri demir duvarların arkasında, koca bir milletin nasıl bilgisiz, bilgisiz ve hatta kelimesiz bırakılacağına en çirkin örneğini verdiler. Türk-İslâm düşüncesini canlı ve sürekli kılan genetik yapıyı bozdular ve her şeye rağmen kendilerini "Müslüman-Türk" olarak niteleyen milyonlarca insanın, bu nitelemenin gerektirdiği tarzda tutum, fikir ve düşünce üretmesini neredeyse imkânsız hale getirdiler.

Dünya onlara da bâkî kalmadı.

Biri diğerinin mukallidi olan diktatörlükler arka arkaya yıkıldı ve geride, yukarda zikrettiğimiz türden bir imkânsızlık kaldı. İster bağımsız Türk Cumhuriyetlerine, isterse bağımsız olmayan –ama artık kendilerine gidebildiğimiz– Türk topluluklarına gidelim; hep aynı tahribatın, insan unsuru üzerinde aynı yöntemlerle yürütülmüş bir tahribatın tanığı olacağız.

Ünlü Kırgız yazar Cengiz Aytmatov'un "mangurt" tiplmesi, elbetteki bir romancının hayal ürünü değildi. Bu tiplemenin toplumsal bir izdüşümü vardı ve Aytmatov, kendi halkına, o cümleden de Sovyetler Birliği'nde yaşayan bütün Türk asıllı

halklara –hatta belki Slavyen olmayan bütün halklara– reva görülen bir eğitim uygulamasından söz ediyordu. Esaret, baskı, işkence ve beyin yıkama sonucunda kendi halkına düşman edilmiş bir insan tipi-ydi mangurt. "Sovyetleştirme" adı altında, aslında koyu bir "Ruslaştırma"ya tâbî tutulmuş milyonların acıklı hikayesiydi.

Sözü edilen ülke ya da topluluklarla bir şekilde ilgilenen her girişimin önünü tıkayacak asıl engelleyici faktör, Sovyet eğitim sisteminin 21. yüzyıla armağan ettiği beşerî enkazdır. Herhangi bir şeye, herhangi bir yerinden başlamanın imkânsızlığı veya o derecede güçlüğü burada yatmaktadır.

Geleceğe yalnız ve sadece Türkiye perspektifinden bakmak, gelecekte daha küçük bir Türkiye'ye razı olmak demektir. İster dinî, ister siyasi, ister kültürel, isterse de ekonomik açıdan olsun, kendimiz için, daha geniş perspektife oturtulmuş bir gelecek kurgulamaya mecburuz. Tevhid inancını bir adım daha ileriye taşımamız şayet mümkünse, o bir adımdan imtina etmemiz veya o adımı geciktirmemiz mümkün değildir. Tamamen tabii bir zeminde, yaratılıştan gelen müştereklikler üzerinde bir siyasi ittifak mümkün görünüyorsa, o ittifakın icaplarından kaçmamız mümkün değildir. Bu, içinde yaşadığımız asrın, hayatî icaplarına sırt çevirmek demektir. Kültürümüzün bütün kaynaklarını ortak bir mecrada toplamak mümkünse, bu kaynakların cılız akışlar halinde ve farklı farklı istikametlerde yok olup gitmesine seyirci kalmamız mümkün değildir. Zira bir kültürün bütün unsurları belli bir aşkınlık durumuna kavuşturmadan, o kültürden bir medeniyet çıkarmak mümkün değildir. Hadisenin ekonomik boyutunu zikretmeye bile lüzum yoktur. Zira günümüz iktisadî ittifakları, askerî ve siyasi ittifakların önüne geçmiştir ve hatta onlar üzerinde de belirleyici bir etkinlik ulaşmıştır.

Öyleyse Türkiye, kendi dününden daha aktif, daha geniş ufuklu, daha kapsamlı ve daha globalist bir misyona mahkumdur. Bu misyonun; Adriyatik'ten

Çin Seddi'ne kadar çok geniş bir alanda tebellür eden icapları gözümüzü korkutmamalıdır.

Ülke ve millet olarak böyle bir misyonu kuşanmaya niyetliyse ve buna kendimizi hazır hissediyorsak, kaynaklarımızın savurganlığa tahammülü yoksa ve zaman kaybetmek istemiyorsak başlama yerimizi iyi seçmek durumundayız. Bize göre böylesi bir başlangıcın elifbası eğitimidir. Mutlaka eğitimidir ve her alanda, her seviyede eğitimidir. Türkiye'nin, bundan sonraki eğitim plan ve hedefleri içerisinde Türk Cumhuriyetlerinin ve Türk topluluklarının özel bir yeri olmak gerekmektedir.

Türk Cumhuriyetlerine yönelik olarak, lise ve yüksek okullarımızda devlet eliyle uygulanan program; aynı noktaya baktığımız, aynı dilden aynı şeyleri anladığımız, aynı hassasiyetleri paylaştığımız, çıkar ve kader birliği ettiğimiz bir jenerasyonun yetişmesi bakımından son derece önemlidir. Bütün eksikliklerine ve tutarsızlıklarına rağmen bu programı önemsiyoruz. Ancak yine de böylesi uygulamalar, meselenin asıl çözümü olacak nitelikten uzaktır. Köklü ve kalıcı çözümler için; mahallinde eğitim müesseselerinin kurulması, dil, edebiyat ve sosyal bilimler alanındaki eğitim programlarının ve ders kitaplarının aynileştirilmesi veya birbirine yakınlaştırılması, öğretmen ve genel olarak eğitici kadrolar yetiştiren kurumların aynileştirilmesi, sosyal bilimler ve teoloji alanlarında terminoloji birliğinin tesisi, müfredat programlarının birbirine yakınlaştırılması, üniversitelerimizdeki master ve doktora çalışmalarının önemli bir bölümünün bu bölgelere kaydırılması, Türk Cumhuriyetlerine ve Türk topluluklarına yüksek lisans ve doktora kontenjanlarının tanınması, Türk dünyasında müşterek bir akademik standardın sağlanması yoluna gidilmelidir. Kardeş topluluklardan gelen taleplere bir göz attığımızda, ağırlıklı olarak eğitim alanında yardım istedikleri ve bunun için her türlü işbirliğine hazır oldukları görülmektedir.

Bu tesbitlerden yola çıkan Türkiye Diyanet Vakfı; kendisine gelen yoğun talepler istikâmetinde ve kendi ilgi alanına giren bir konuda, din eğitimi ve öğretimi konusunda ciddi bir çalışma başlatmıştır. Her seviyede din eğitim ve öğretiminin, hatta dinî yaşayışın bir asırdan beri yasak bulunduğu bir rejimden çıkıp gelen bu insanlarla, aramızdaki din birliğini itibarî olmaktan çıkararak, belli bir toplumsal gerçekliğe dönüştürmek hedeflenmiştir. Bu amaçla Azerbaycan'ın Nahçıvan, Bakü, Şeki, Kusal ve Mingçeşvir şehirlerinde birer

İmam-Hatip Lisesi ile Bakü'de bir İlahiyat Fakültesi faaliyete geçirilmiştir.

Keza Kırgızistan Oş Üniversitesi ve Türkmenistan Mahdumkulu Devlet Üniversiteleriyle işbirliği halinde, bu ülkelerde de birer adet ilahiyat fakültesi eğitime açılmıştır. Bulgaristan'daki İmam-Hatip Liseleri ve İslam Enstitüsü hem öğretmen hem de maddi kaynak itibarıyla desteklenerek, faaliyetlerinin devamı sağlanmıştır. Keza Romanya'nın Köstence şehrinde de bir İmam-Hatip Lisesi geçtiğimiz aylarda açılmıştır. Diğer cumhuriyet ve topluluklardan da yoğun talepler gelmektedir ve bunlar belli bir program çerçevesinde realize edilecektir.

İlahiyat fakültelerinin hazırlık ve birinci sınıfları, öğrencilerin bütün masrafları Vakıfça karşılamak kaydıyla Türkiye'de okutulmaktadır. Böylece öğrenciler, hem dinî hayata uzak bir yaşama çevresi ve alışkanlıklarından kurtularak kendilerini daha iyi hazırlayabilmekte, hem de Türkiye'deki din hizmetleri uygulamasını, dinî yaşayışı, din eğitimi ve dinî ilimler literatürünü tanıyabilmektedirler.

Bu okulların ve bu tür faaliyetlerin, ne tür bir fonksiyon icra ettiğini görmek ve anlamak için, okullara öğrenci veren ebeveynlerin duygu ve düşüncelerine tanık olmak kâfidir. Kendileri, hayatları boyunca en ufak bir dinî bilgi, hatta telkinden uzak yaşamış, dinî hayatın hiç bir şekilde içinde olmamış, yoğun bir din düşmanlığı propagandasıyla yönlendirilmiş bu insanlar; kendilerini yeniden nasıl gerçekleştirebileceklerini, kendi geleceklerini ne şekilde kurup koruyabileceklerini sezmiş görünmektedirler.

Dünyanın çok geniş bir alanına dağılmış bulunan bu toplulukların, din eğitimi ve öğretimi ihtiyaçlarının sadece Diyanet Vakfı imkânlarıyla karşılanması mümkün değildir. Bu yüzden, eğitime yönelik hayırhahlığımızın bir bölümünü bu bölgelere kaydırmak yerinde olacaktır.

Diyanet Vakfının araladığı bu kapının devamlı ve sonuna kadar açık kalması, devletin bu konudaki duyarlılığının, işin icaplarını da ihmal ettirmeyecek bir düzeye gelmesi, bölgede görev yapacak kadroların süratle eğitime alınması gerekmektedir.

Bu tür çabalarla, aramızdaki din birliğinin ilmi ve toplumsal bir gerçekliğe dönüşmesi, Türk dünyasının da, en büyük yitiklerinden birini bulması demektir.

KASTAMONU'DA MUHTEŞEM TÖREN

● Bilindiği gibi camiler, insanları biraraya getiren, onları her türlü kötülükten uzaklaştıran bütünleştirip kaynaştıran, müslümanların bir araya geldiği, omuz omuza, diz dize gönül gönüle kaynaştıkları kutsal mekanlardır. Dua ve ibadetlerin topluca yapıldığı, secdelerin birleştiği, üzüntü ve sevinçlerin paylaşıldığı mübarek yerlerdir. Dinî ve sosyal hayatımızda müstesnâ yeri olan huzur evlerimizdir.

Cami ve mescidler, İslâm kültür ve medeniyetinin ilk ve değişmez müesseselerinin başında gelmektedir. Sevgili Peygamberimiz, Mekke müşriklerinin baskı ve zulmünden ashabıyla beraber kurtulup Medine'ye hicret eder etmez oluşturdıkları ilk kurum Mescid-cami olmuştur. Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin de temel ve değişmez unsurlarından birisi camidir.

Bu düşünceden bareket eden Türkiye Diyanet Vakfı yurtdışında ve yurtiçinde birçok cami inşa etmekte ve hizmete sokmaktadır. Bunlara bir yenisini de Kastamonu'da, Nasrullah Camii'nden sonra şehrin ikinci büyük camisi olacak Kuzeykent 5 bin Evler Ulu Camii'nin temeli atarak ekledi.

Temel atma törenine Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Metüvelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Kastamonu Valisi Özdemir Hanoğlu, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Mahmut Gürgür, Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı, Vakfımız Dış Hizmetler ve Bağlı Kuruluşlar Koordinatörü Niyazi Baloğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Dairesi Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi Emrullah Aksarı, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı İsmail Öner, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeleri Dr. Fahri Demir, Mustafa Ateş, Seyfettin Yazıcı, İrfan Yücel, Başmüfettiş Ahmet Özcan, İl Müftüsü Kadir Çetin, İlçe müftüleri, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Kastamonu kuzeykent 5 Bin Evler Ulu Camii'nin temeli düzenlenen muhteşem bir törenle atıldı. Temel atma törenine İstiklâl Marşı ve Kur'an-ı Kerim okunmasıyla başladı. Açış konuşmasını yapan Kastamonu Müftüsü Kadir Çetin cami hakkında bilgi verdi. Kadir Çetin Kuzeykent 5 Bin Evler Ulu Camii'nin Cumhuriyet döneminde yapılmış Nasrullah Camii'nden sonra şehrin en büyük camisinin olacağını söyledi.

Daha sonra cami inşaatına başından sonuna kadar destekte bulunan Kastamonu valisi Özdemir Hanoğlu'na Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz tarafından bir plaket verildi.

Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı da tören münasebetiyle yaptığı konuşmada camilerin dinimizin simgesi olduğunu belirterek "Bir bölgede yaşayan insanların müslüman olup olmadıklarını anlayabilmek için gözlerimiz cami arar. Bu camiler içerisinde sizin burada yapmaya karar verdiğiniz bu mutlu anı hepimize yaşatmaya vesile olan, hem tarihî hem de sanat yönünden çok önemli bir cami olacağı verilen bilgilerden anlaşılan bu camimizin önemi ise geçmiş nesilleri gelecek nesle bağlayan eserler mesabesinde olması sebebiyle çok daha ayrı bir değer ifade etmektedir. Bilim tarihinde önemli bir yeri olan Kastamonu'nun bu güzide ve çevreye hakim tepesinde yapılacak olan bu güzel mabedin İslâmın geçmişinde var olan ilmi ve sosyal değerleri de bünyesinde toplamıyla Kastamonu, geçmişte olduğu gibi şimdi de meydana getireceği bu mabetle büyük bir hizmeti ifa etmiş olacaktır." dedi.

Kastamonu Valisi Özdemir Hanoğlu da, Kastamonu'da altmışaltıncı olacak bu caminin temelinin atıldığını belirterek "Kastamonu il genelinde, atalarımızdan kalan ve bugün iftihar ettiğimiz birçok dinî eserlerimiz mevcuttur. Bizim bugünkü nesil olarak sadece onlarla iftihar etmekle kalmayıp, onlara yenilerini eklemek görevimiz vardır. İşte bugün bu görevimizi ifaya başlamanın huzurunu ve mutluluğunu duyuyoruz" dedi.

Tarihi bir şehir olan Kastamonu'da bulunmaktan mutlu olduğunu belirterek konuşmasına başlayan Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz da özetle şunları söyledi: "Dinim-

Vakfımız Genel Müdürü Mehmet KERVANCI

Kastamonu Valisi Özdemir HANOĞLU

Diyanet İşleri Başkanı ve Vakıfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri YILMAZ

mizde camilerin önemli bir yeri vardır. Kur'an-ı Kerim'de ve Peygamberimizin hadis-i şeriflerinde camilerin fazileti bildirilmektedir. Hiçbir mekân caminin yerine ikâme edilemez. Peygamberimiz (S.A.V.) ilk cami yapan ve caminin inşaatında bizzat çalışan insandır. Ve bu camiyi diğer camiler izledi. Şimdi biz Türkiye Diyanet Vakfı olarak Türk Cumhuriyetlerinde camiler yaptırıyoruz. Oralarda camiler var ama bir oda halinde minaresiz. Cami olduğu belli olmayan küçük mescitler halinde. Biz oraya Osmanlı mimarisi tarzında camiler yaptırıyoruz. Osmanlı Türk mührünü bu ülkelere vurma lütfunu şerefini Cenab-ı Hak bizlere nasip ettiği için ona sonsuz şükürler olsun.

Tokyo'da cami yaptırıyoruz. Moskova'da cami yaptırıyoruz. Hani bir zamanlar inanmayanlar için ezandan rahatsız olanlar için Moskova'ya gidiniz derlerdi. Ama şimdi orada da ezan sesi var.

Cenab-ı Allah'a şükürler olsun Türkiyemizde dinî hayat diğer İslâm ülkelerine göre çok daha gelişmiştir. Birçok İslâm ülkesini gezdim dolaştım Türk milleti kadar dinine bağlı başka bir millet göremedim. Türkiye'den başka hangi ülkede 70 bin cami var? 500 civarında imam-hatip okulu, 5 bin küsur Kur'an kursu ve 25 ilahiyat fakültesi. Bu kurumlarda dinî tedrisat yapılıyor.

Bu camilerde nice günahkârlar gözyaşı dökmüş, günahlarından arınmış, nice çirkin insan oradan içeriye girerken, güzelleşerek dışarı çıkmış. Cami kapısı necat kapısıdır, dua yeridir necat yeridir. Camiler ahlâk yuvalarıdır. Bugüne kadar camilerde hadiselerin olduğunu, cinayetlerin işlendiğini

Kastamonu İhsangazi Kız Kur'an Kursu

duydunuz mu? Olamaz çünkü oralar ubudiyet yeridir, huzur yeridir, kardeşliğin eşitliğin tecelli ettiği yerlerdir.

Camiler amacının dışına çıkarılmamalı. Kur'an'da Allah (c.c.) "Mescitler Allah'ındır. O'nunla birlikte başkasını çağırmanın" buyuruyor. Mescitler dergâh değildir, mescitler ihtifaller için yapılmış yerler değildir. Eğer adımızın yaşanmasını yani amel defterimizin kapanmamasını istiyorsak cami yaptıralım, okul yaptıralım, çeşme yaptıralım. Yani umuma fayda götürecek eser vücuda getirelim. Yanımızda götüreceğimiz işte bunlardır" dedi.

Konuşmalardan sonra kurban kesilerek caminin temeli Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz tarafından atıldı.

Mülkiyeti Vakfımıza ait olan 15 bin m2 alan üzerine bin metrekare inşaat oturum alanı ile 2.500 cemaat kapasiteli olacak caminin müstemilatında dinlenme parkı, bahçeler, şadırvan, gasilhane, Kız Kur'an Kursu, iki lojman yer alacaktır. Cami bugünkü birim fiyatıyla 25 milyar TL'ye malolacaktır.

Daha sonra Kastamonu'nun hayırsever işadamı Hayri Darendede tarafından yaptırılan Kur'an Kursu, cami ve ilkokulun bahçesine 1 milyar lira harcanarak 2 buçuk ay gibi kısa bir sürede tamamlanan sağlık ocağının açılış töreninde de bir konuşma yapan Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, buradaki konuşmasında da: "Biraz önce Ulu Caminin temelini attık. Şimdi de Sağlık Ocağının açılışını yapacağız. Cami ile sağlık ocağı arasında sıkı bir münasebet vardır. İkisi de tedavi kurumudur. Büyük müctehitlerden İmam-ı Şâfiî diyor ki: "Bir memlekette dinî meseleleri danışacak bir alim yoksa, hasta olduğunda müracaat edilecek bir doktor yoksa o memlekette durmayınız" diyor. Yine İmam Şâfiî ilimleri sınıflandırırken "İki ilim vardır. Biri beden ilmi, diğeri din ilmi." Dikkat edilirse beden ilmini din ilminden önce zikrediyor.

Zaten ibadetin şartlarından birisi de sıhhattır. Sağlık olmayınca ibadet yerine getirilemez. Tıp ilmi bizim dinimizde farzı kifaye sınıfına dahildir. Bir memlekette doktor yoksa, bir aile çocuğunu doktor yetiştirmemişse o memleket halkının hepsi günahkârdır. İşte yüce dinimiz tıp ilmine bu derece önem vermiştir" dedi.

Sağlık ocağının açılış kurdelasını kestikten sonra Kastamonu Türkiye Diyanet Vakfı Kız Öğrenci Yurdu ve Diyanet Eğitim Merkezi ile Kur'an Kursunda incelemelerde bulunan Diyanet İşleri Başkanı ve Vakıfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Hz. Pir Camii'ni gezerek cami ile ilgili yetkililerden bilgi aldı.

Daha sonra ormanlar arasından kıvrılarak uzayıp giden tipik Karadeniz yollarından geçerek İhsangazi ilçesine gidildi. Burada Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yaptırılan muhteşem Kız Kur'an Kursu, lojman ve misafirhaneyi gezen Diyanet İşleri Başkanı ve Vakıfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz ve beraberindeki heyet günümüz birim fiyatlarıyla 20 milyarın üzerinde bir meblağa mal olan binaları çok beğendiğini ifade etti. Burada küçük bir kız çocuğu tarafından kendisine çiçek verilmesi törene katılan herkesi duygulandırdı.

YENİ BİR HİZMET DAHA

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

SAMSUN MÜFTÜLÜK SİTESİ

13. YAYINEVİNİ

HİZMETE AÇTI

✓ Türkiye Diyanet Vakfı'nın bergün genişleyerek artan hizmet halkalarına bir yenisi daha eklendi. Türkiye Diyanet Vakfı'nın 13. yayinevi Samsun'da törenle hizmete açıldı.

✓ Ankara-Sıhhiye, Kocatepe, İstanbul-Çağaloğlu, Fatih, Üsküdar, Aydın, Diyarbakır, Adana-Tepebağ, Yağcamii, İzmir, Trabzon ve Elazığ Yayinevlerinden sonra Samsun'da da hizmete açılan Diyanet Vakfı Yayinevi büyük bir ilgi gördü.

SAMSUN Müftülük Sitesinin giriş katında yer alan ve yaklaşık 350 m2 bir alan üzerinde kurulan Yayinevi, Müftülük Sitesiyle birlikte 4 Ağustos 1995 Cuma günü saat 14.30'da hizmete açıldı. Açılış törenine Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Mehmet Gürler, Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü Mehmet Kervancı, Mütevelli Heyet Üyeleri, Yayın Kurulu Başkanı Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi idarecileri, Samsun Valisi Şinasi Kuş, Belediye ve müftülük yetkilileriyle çok sayıda vatandaş iştirak etti.

Tören, şehitler için saygı duruşu ve İstiklâl Marşı'ndan sonra Kur'an-ı Kerim okunmasıyla başladı. Yetkililerin yaptığı çeşitli konuşmaları, Başkanı Muzaffer Önder müftülük sitesinin yapımında hizmeti geçenlere plâket verilmesi izledi. Ardından önce Vakıf Yayinevinin sonra da Müftülük binasının açılışı yapıldı.

Açış konuşmasında günün anlam ve önemini vurgulayan Samsun Müftüsü A.Zeki Elituran dünyanın yeni gündem ve yeni dengelerle 2000'li yıllara yaklaşmakta olduğunu belirterek "İnsan yeniden ele alınmaya, din gerçek sahasına oturmaya başlamıştır. Müslümanlar bu gidişe göre kendilerini yenilemek durumundadır." dedi.

Hayırsever vatandaşların büyük yardım ve destekleri sayesinde bitirmeye muvaffak olunan modern Müftülük Sitesi ve altında yer alan Diyanet Vakfı Yayinevinin, İslâm medeniyetinin yeni dünyaya sesini duyuran bir kültür hareketi olduğunu söyleyen Elituran, 1991 yılında yapımı planlanan ve A Bloku hizmete açılan Samsun Müftülük Sitesi hakkında bilgi verdi.

Samsun Müftüsü Elituran "Samsunlu hayırsever halkımızın üstün fedekârlıkları ve Din Görevlilerimizin gayretleri neticesinde açılışı yapılan sitenin A blokunda, yayinevi, kütüphane, hac bürosu, idari bürolar, yemekhane, misafirhane ve mescid bulunmaktadır. B blokunda Konferans Salonu yer alacaktır. C Bloku ise kapalı oto park ve şadırvandan oluşacak, Abdullahpaşa Camii ile bütünlenecektir. Böylece Samsun'lulara daha iyi hizmet verileceği gibi, Samsun'da kültür hareketlerinde de güçlü bir adım daha gerçekleştirilmiş olacaktır." dedi.

Açış konuşmasının ardından kürsüye gelen Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Kurulu Başkanı Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, yayın ve kültür politikalarının temel esprisini anlattı.

Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, "Günümüz aydını, dinin fonksiyonunun bittiğini düşünerek hâlâ pozitivizmin tesirinde uyuklayadursun, maneviyatı önem veren kimselerin ve buna bağlı olarak manevî yayınların önemi gün geçtikçe artıyor." dedi. Son yirmi yıldan buyana din-darâne bir anlayışın geliştiğinin inkâr edilemez bir gerçek olduğunu söyleyen Prof.Dr. S.Hayri Bolay, "Bizim yayın politikamız, manevî değerlerimizi her kesimden insana ulaştırmaktır. Bu amaçla yayın yapıyor, yapılan yayınları her tarafa ulaştırmaya çalışıyoruz. Asıl amacımız millî kültürümüzün temel esaslarını birleştirmek ve takviye etmektir." şeklinde konuştu.

Millî kültür kavramına açıklık getiren Yayın Kurulu Başkanı, millî kültür-mozak kültür tartışmalarına değinerek konuşmasını şöyle sürdürdü :

"Bugün Türkiye'de millî kültür yerine mozaik kültürden söz ediliyor. Türkiye'de bugün için mozaik kültür diye birşey yoktur. Kültürün esası din ve dildir. Tarihî birlikteliktir bizi birleştiren. Çeşitlilik denilen şey aslında ölü bir kültürdür. Eski Anadolu kalıtlarının, kültürünün bu millete vereceği birşey yoktur. Millî kültürümüz esamızdır. Türkçe konuşan, Türkçe anlayan dünyanın her tarafındaki insanlara yönelik bir yayın politikası izliyoruz ve bu doğrultuda yayın yapıyoruz." diyerek sözlerini tamamladı.

Vakfımız Genel Müdürü
Mehmet KERVANCI
Tören münasebetiyle
konuşmasını
yaparken.

Yayın Kurulu Başkanından sonra Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü Mehmet Kervancı söz aldı ve Vakfın hizmetleri hakkında özet bilgi verdi.

Bu yıl Vakfımızın kuruluşunun 20. yılı olduğunu, Vakfımızın bugün 938 şubesi ile Türkiye'nin dinî ve kültürel hayatına hizmet etmekte olduğunu belirten Mehmet Kervancı "Gücümüzü, insanımızın iman esprisinden almaktayız. Camilerin yapımı ve hizmetleri, Kur'an kursu, imam-hatip liseleri ve müftülüklerin yapım ve hizmetleri yanı sıra Avrupa'dan Türk Cumhuriyetlerine kadar uzanan bir hizmet alanımız vardır." dedi. Kervancı, bu alan içerisinde her türlü dinî ve kültürel hizmeti gerçekleştirmekte olduklarını belirtti.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın hizmetlerine ana başlıklar halinde değinen Mehmet Kervancı "Vakfımıza bağlı İSAM, ilk defa Türk bilim adamlarının katkılarıyla bir İslâm Ansiklopedisi yayını gerçekleştirmektedir. Bugün 11. cildi çıkmış bulunan İslâm Ansiklopedisi bir Türk kültür ve irfanının mahsulüdür." dedi. Türkiye Diyanet Vakfı'nın ilim adamı yetiştirme konusunda da çok hassas olduğunu ifade eden Kervancı, "İlim adamı yetiştirmek için hizmet veriyoruz. Yurt dışında doktora yapan araştırma-

cılarımız var. Çeşitli burslarla ilim hayatını destekliyoruz. Türk Cumhuriyetlerinde, Balkanlarda dinî ve ilmi hizmetler veriyoruz. Bu amaçla matbaa kuruyoruz, imam-hatip liseleri, ilâhiyat fakülteleri açıyoruz. Cami inşa ediyoruz, öğrenci yetiştiriyoruz, gayemiz iman ve kültür hayatına katkıda bulunmak, temel esprimiz, kafası ilme, kalbi Allah'a bağlı insan yetiştirmektir." dedi.

Bir konuşma yapan Samsun Büyük Şehir Belediye Başkanı Muzaffer Önder de, Balkanlarda gerçekleşen olayların gözler önünde olduğunu, Haçlı zihniyetin de tüm gücüyle devam ettiğini belirterek "Bu eser, dinimizin etrafında birleşelim, birliğimizi bozanları aramızdan atalım diye yapıldı. Bunu anlatmak istiyoruz.

İşte Osmanlı, kendi damgasını dünyaya basmış. Biz de aynı ruhla eserler vücuda getirelim. Müftülük Sitemiz ve yayınevimiz bu düşüncenin ürünüdür." şeklinde konuştu.

Ardından Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Mehmet Gürler bir konuşma yaptı. Gürler konuşmasında şunları söyledi :

"Böyle eserler, tarih boyunca hamiyet ve gayretin örneğini veren, vatanını, milletini seven insanların işidir.

Din yücedir, ulvidir, kutsidir. İslâm en son ve en mükemmel dindir, evrenseldir. Öyleyse din devam ettiği müddetçe din hizmetleri de devam edecektir. Böyle eserler bunun ölümsüz nişanesidir. Bir taraftan cami hizmetleri, diğer taraftan yayın hizmetleri sürüp gider." dedi.

Samsun Valisi Şinasi Kuş'ta tören münasebetiyle yaptığı konuşmada, yüce İslâm dininin dinlerin en büyüğü olduğunu belirterek "Bu yüce dinin mensupları olarak bizler, bu dine ayrı bir hususiyet katmaktayız. Yapılan eserler bunu gösteriyor; Ankara'da Kocatepe Camii, Samsun'da bu site bunu gösteriyor.

Büyük Türkiye Cumhuriyeti İslâm dininin yüceltilmesi için sadece ülkemizden değil bütün Türk ve İslâm âleminde sorumludur. İnancılı, imanlı insanlarla Türkiye'yi 2000'li yıllara taşıyacağız. Müslüman olmak güzel birşeydir, ancak gereklerini de yerine getirmek gerekir. Bu, fedâkârlık ister. İşte böyle eserler bu tür bir fedâkârlığın sonucudur." diyerek konuşmasını tamamladı.

Açılıştan sonra vatandaşlar Diyanet Vakfı Yayınevini ve Müftülük binasını gezdiler.

Yayınevi açılışından sonra davetlilerce gezilirken.

KONYA

HACİVEYİSZÂDE CAMİİ

İBADETE AÇILDI

Mülkiyet Vakkımıza ait Konya Hacıveysizâde Camii ve külliyesi düzenlenen muhteşem bir törenle ibadete açıldı.

03 Kasım 1986 yılında temeli atılan ve büyük gayretler neticesinde tamamlanarak nihayetlenen Hacıveysizâde Camii'nin açılış merasimine, Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Konya Valisi Atilla Vural, Konya Milletvekillerinden bazıları ile Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Doç.Dr. Halil Ürün, Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyeleri, Konya Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Habib Görün ile kalabalık bir topluluk katıldı.

İstiklâl marşı ve Kur'an-ı Kerim okunmasıyla başlayan açılış töreninde ilk konuşmayı yapan Konya Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Habib Görün Hacıveysizâde Camii'nin yapımı sırasında Konya'lı vatandaşların yardım için adeta birbiri ile yarıştıklarını belirtti. Mevlânâ diyan Konya'nın, gerek Selçuklu, gerekse Osmanlı döneminde yapılan cami ve medreselerle buram buram tarih kokan bir şehir olduğunu söyleyen Görün; "Cumhuriyet döneminde Konya'mıza yüzlerce cami inşa edilmiştir. Ancak bu camilerden hiç birisi tarih olma vasfına sahip değildir. Hacıveysizâde Camimiz inşaatında ve tezyinatında Selçuklu mimarisinden, Osmanlı mimarisinden azami ölçüde istifade edilmiştir. Ayrıca teknolojinin ürünleri en güzel şekilde kullanılmıştır. Umud ediyoruz ki Allah'ın izniyle, Allah'ın yardımıyla bu cami gelecek nesiller için bu külliye, gelecek nesiller için bir tarih olacaktır." dedi.

Türkiye'de yapılan bütün camilerin ülkemizin teminatı ve mührü olduğunu da ifade eden Görün, "Camiler birlik ve beraberliğin pekiştirdiği sevgi ve saygının zirvelere ulaştığı kutsal mekanlardır camiler ve mesiciler topluma yaşama inancını kazandıran en güçlü müesseselerdir" dedi.

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Doç.Dr. Halil Ürün'de konuşmasında dünya üzerindeki müslümanların mabedleri için canlarını ve mallarını ortaya koymaktan çekinmediğini, inancımızın temel direği camilerimizi korumanın ve yaşatmanın herkesin görevi olması gereği üzerinde duran Ürün "Camilerimiz sayesinde topraklarımız üzerinde İslâm inancı devam edecektir" dedi.

Konya milletvekili A.Remzi Hatip ise konuşmasında Camilerin Kur'an-ı Kerim'in ve Resûl-ü Ekrem (S.A.V.)'in temsilî ve sembolü olduğunu, bu camilerin maksadına uygun bir şekilde kullanılmasının bütün faaliyetlere merkez olmasını dedi. Hatip "Konya camiler bakımından zengin bir şehrimizdir. Eski camiler yeni camiler ile beraber desteklenmelidir" dedi.

KONYA HACİVEYİSZÂDE CAMİİ'NİN MİMARÎ ÖZELLİKLERİ

"Konya Belediyesi'nce sembolik bir fiyatla arsası tahsis edilen caminin temeli 3 Kasım 1986 tarihinde atılmıştır. Mimari kütle olarak Osmanlı Camii Mimarisi geleneğine sadık kalınarak inşa edilmiş olup, içten içe 1220 m²'dir. Mahvel ile birlikte 1860 m²'lik kapalı mekanda 5000, dış balkonlar ve bahçe ile birlikte 8000 kişi namaz kılabilir.

3'er şerefelik iki minarenin zemin alem yüksekliği 72 metredir.

Ana kubbe 13.50 metre çapında olup, 150 cm. çapında 4 adet fil ayağı üzerine oturmakta ve yüksekliği 32 metredir.

Giriş basamaklarının alttan ısıtılması ve iç duvar kaplamalarının traverten ile kaplanması, dış bahçedeki yeşilin camiye yaklaşımı, seslendirmedeki özel çabalarla elde edilen dengeli ses dağılımıyla bundan sonra inşa edilecek camiler için emsal olacak bir özellik arz etmektedir.

Çeşitli ebatlarda 84 adet avize bulunmaktadır.

Camii ve külliye'nin toplam kubbesine 115 ton kurşun harcanmıştır.

İçerde, ana kubbe altında, camiye tümüyle sarmalayan mermer üzerine Altın Varak kaplanan yazıda "Mülk Sûresi" (Tebareke) yazılıdır.

Camide ahşap ve müzeyyen olmak üzere 248 adet pencere mevcuttur.

Kadın ve erkek tuvaletleri yer altına alınarak camiye ait yeşil alan büyütülmüştür.

Ana başlık ve rakamlarıyla sunduğumuz cami aynı ve nakli yardımlarla birlikte yaklaşık 180 milyar liraya mal olmuştur."

MHP Genel Başkan Yardımcısı ve Konya Milletvekili Servet Turgut'ta son zamanlarda insanların bir boşluğun içerisine düşüp, gençlerin intihar ettiklerini, uyuşturucu bataklığına saplandığını, evlatların babalarını bıçakladığını ve bunun sebebinin ise insanların maneviyatsızlığından kaynaklandığını belirterek "Dünya insanlığının bu ahlâk bunalımından kurtulabilmesi için bu tür camilerimize ihtiyaç vardır. Güzel eserler, sevgiyi, kardeşliği, birlik ve beraberliği bir araya getirebiliyor. O zaman bu eserleri korumalı, yaşatmalı ve sayılarını çoğaltmalıyız" şeklinde konuştu.

Tören münasebetiyle bir konuşma yapan Diyanet İşleri Başkanı ve Vakıfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz da Hacıveyszâde Camii'nin bu hale gelmesinde maddî ve manevî katkısı olan herkese teşekkür ederek sözlerine başladı.

Dinimizin camiye çok önem verdiğini ve Kur'an-ı Kerim'de camilerin iki hususiyetinden söz edildiğini belirten Mehmet Nuri Yılmaz "Birincisi; camilerin temelleri takva üzere atılmalıdır. Yani duvarları yükselirken takva, samimiyet üzerine yükselmelidir. Herhangi bir çıkar, menfaat gözetilmemelidir. İkinci de; camilerde ibadet etmede; temizlenmek, arınmak ağırlığı taşınmalıdır. Bundan dolayı camiler ibadet yerleridir, bundan dolayı camiler kutsal mekanlardır." dedi.

Hacıveyszâde Camii'nin bu iki özelliği de taşıdığını ifade eden M.Nuri Yılmaz, "Bizim Dinimizde yeryüzü mesciddir. Peygamberimiz (S.A.V.) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyorlar. Demek ki, "la din" bir alem yoktur. "Kâinat mesciddir, bütün varlıklar secde halindedir." Bu hadis mânîdardır. Mescid demek; "secde edilen yer" demektir. Secde; "Boyun bükme, eğilme, itaat etmek, inkiyâd etmek" mânâlarına gelir.

Kâinatta ne varsa hepsi Allah'a boyun bükmeğe, O'na inkiyâd etmektedir. Yani bütün varlık secde halindedir. Kimi istemiyecek, kimi de istiyerek secde etmektedir. Yüce Mevlâ'ya çok şükürler olsun ki bizleri, mü'min olarak yaratmış, bizler de isteyerek, gönülden secde ediyoruz.

Camiler; yeryüzü mescidinden, yani içinden meydana gelmiş, taşla, tuğla ve betonla örülmüş birer mekânlardır. Halbuki Peygamberimiz, Mekke'den Medine'ye hicret ettiklerinde, Kûbâ'da bir mescid inşa ettiler. Sonra Medine'de bir mescid inşa buyurdular. İslâm'ın ortaya çıkışında, tek bir müessese vardı, Cami. İbadetler burada yapıldı. Dünya ve ahiret işleri burada istişare edildi. Yani asr-ı saadetteki camiler hem ibadet yerleri, hem de bugünkü tabirle Büyük Millet Meclisiydiler. Fetva orada, hükümler orada veriliyordu. Sonra devletin

genişlemesi, yeni ülkelerin fethedilmesi sonrasında yeni yeni müesseseler kuruldu. Camilerimiz; bugün de bu sosyal fonksiyonlarını icra etmektedirler." dedi.

Diyanet İşleri Başkanı ve Vakıfımız Mütevelli Heyeti Başkanı M.Nuri Yılmaz;

aynı zamanda camilerde; şehitliğin, gaziliğin derecesinin anlatıldığını ve yurt savunmasının önemini dile getirildiğini, insan haklarından bahsedildiğini vurgulayarak "Sağlıktan, çevreden tutun da insanlığın yararına olan her türlü ayrıntılara varana kadar pek çok konu, vazirlerimiz, hatiplerimiz tarafından camilerde anlatılır. Muhtaç olanlar camiye müracaat ederler. Yoksulların derdine camiler deva bulur. Camilerimiz; çok cephesi olan müesseselerdir. Camilerin bu yüzden de değeri çok büyüktür.

Kur'an-ı Kerim'de 28 yerde "mescid" ve onun çoğulu olan "mesâcid" geçmektedir. Üç mescidden önemle bahsedilir. Bir; 20 günde kurulmuş olan bir ev ki, bugün onun bir şubesi açmış bulunuyoruz; Mescid-i Haram, bizim kiblemiz. İkinci; Peygamberimizin Medine'de inşa buyurdıkları Mescidden söz edilir. Ki, o mescidin temelleri takva üzere atılmış. İçinde arınmak üzere insanlar bulunur. Üçüncüsü de Kudüs'deki Mescid-i Aksâ; Bu mescidlerin fazileti çok büyüktür. Büyük mescid, evrensel mescidlerdir. Peygamberimiz buyuruyorlar ki; "Bir camide ibadet yapmak için sefere çıkılmaz." Yani kalkalım buradan, niyet edelim Bursa'da Ulu Camide namaz kılalım. Böyle bir seferi Peygamberimiz doğru bulmamıştır. Ancak üç cami için sefere çıkmak, yolculukta bulunmak mübah kılınmıştır. Bunlardan birisi: Kiblemiz olan Mescid-i Haram, Beytullah; İkinci: Ravza-i Tahiresinin de içinde bulunduğu Peygamber Mescidi ve üçüncüsü de: Mescid-i Aksâ. Üç mescid için sefer yapılır. Çünkü bu üç mescide kılınan namazlar, diğer mescidlerde eda edilen namazlardan sevap bakımından çok daha faziletlidir." dedi.

Mescid-i Aksâ'nın bizim eski kiblemiz olduğunu, Resulullah'tan önce gelmiş geçmiş Enbiya-ı İzzam'ın da kiblesi olduğunu ve Peygamberimizin bu mescide çok önem verdiğini belirten M.Nuri Yılmaz "Peygamberimiz "Bir hadis-i şeriflerinde buyuruyorlar ki; "Kudüs'e gidiniz, orada ikâmet ediniz. İçinizden Mescid-i Aksâ'yı tamir edecek, onaracak bir nesil yetiştirin." Bugün burada bu camiye açarken, boynu bükük olan Kudüs'ü de hatırlayalım. Peygamberimize merdivenlik yapmış olan Mescid-i Aksâ'nın bütün müslümanlara açılmasını, bütün müslümanların orada ibadet etmesini Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum." dedi.

İhtiyaçtan dolayı camiler açıldığını ve böyle muhteşem eserlerin vücuda getirildiğini dile getiren M.Nuri Yılmaz "Öyle ülkeler var ki, cami, ezan sesine millet hasret kalmış. Moskova'ya gidin, orada yaşayan müslümanlar var, camileri yok. Türk

cumhuriyetlerine gidin, camiye çok ihtiyaçları var. Bosna-Hersek'te camiler yerle bir edilmiş. Bu vahşet dünyanın hiç bir devrinde görülmemiştir. Bizim inancımıza göre; mabedlere saldırılmaz. "Bosna-Hersek'te ibadet edecek tek bir cami yoktur." diyebiliriz. Şimdi halkımızı, bu ülkelerde cami yapmaya davet ediyorum. Bazı yerlerde camiler inşa ediliyor. Zaman zaman basına da aksettiği gibi, kimi doğru yazıyor, kimi yanlış yazıyor. Ben diyorum ki; bir yere ihtiyaç olan bir yere cami yapılırsa işte Allah'ın rızası oradadır. Bir yerde camiye ihtiyaç yoksa, sırf; "Filanca cami yaptırdı." diye cami yaptırmamanın, Allah katında herhangi bir değeri yoktur. Geliniz Moskova'da bir cami yaptıralım. Geçen orada bir cami temeli attık. Müslüman Türk kardeşlerimiz yaptırıyor. Türk Cumhuriyetlerine gidiniz, tek bir minare göremezsiniz.

Bazı illerimizden basiretli halkımız Türk Cumhuriyetlerinde camiler yaptırıyorlar. Azerbaycan'da Çorum'lular cami yaptırıyor, bittiğinde "Çorum'lular Camii" ismi verilecek. Denizli'ler yaptırıyor. Böyle her ilimiz bir Cumhuriyete bir cami inşa ettirsin ve kendi ismini oraya versin. Ben bunu halkımıza tavsiye ediyorum.

Cami çok önemlidir. Biraz önce de söylediğim gibi, Allah'ın Reslülü hicret ettiklerinde cami inşa etmişler ve kendileri de caminin inşasında bizzat bir amele gibi çalışmışlardır, taş taşımışlardır. Cami merkezli medeniyetler uzun ömürlüdür. İslâm medeniyeti, camiden yayılmıştır. Cami deyip geçmeyelim.

Biz Diyanet Vakfı olarak bu camiye yardımda bulunduk.

Gördüğüm kadarıyla sanat yönünden de bu kıymetli haiz cami. Böyle mimarî eserleri vücuda getirmek; çok faydalı, çok lüzümlüdür.

Cenab-ı Hak bu camiye, madden yardım eden, manen yardım edenlerin ecirlerini artırsın, hayırlarını kabul etsin. Hacıveyszâde'nin rûhu şâd olsun, makamı cennet olsun." diyerek sözlerini tamamladı.

Son olarak kürsüye gelen Konya Valisi Atilla Vural'da konuşmasında dinî ve kültürel eserlerin, insanları olduğu kadar, milletleri de kapsadığını ifade ederek; tarihten günümüze kadar uzanan bu mühürleri yeniden topluma kazandırmak için çalışmalarını sürdürdüğünü belirtti.

Dualarla açılan Hacıveyszâde Camii'nde pazarın ilk öğle namazı Konya Müftüsü Habip Görün tarafından kıldırıldı. Öğle namazını müteakip vatandaşlara ayran ve sandviçten oluşan kumanya dağıtıldı.

Hacıveyszâde Camii'nde ilk namaz kılındı.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI KUZEY İRAKLİ TÜRKMENLERİN YANINDA

Yardımları götürren ve dağıtımını sağlayan Vakfımız Uzmanı Şükrü Karaca

Yardımları götürren ve dağıtımını sağlayan Vakfımız Uzmanı Şükrü Karaca'dan Kuzey Irak ve orada yaşayan Türkmenlerle ilgili intibalarını aşağıda sunuyoruz.

Kuzey Irak'ta, Musul, Kerkük ve Erbil'de yıllarca Osmanlı'nın iderasi altında rahat ve huzur içinde yaşayan Türkmenler, bugün açlık ve sefalet içinde yaşama mücadelesi vermektedir.

Kurtuluş Savaşından sonra Türkiye'den koparılan ve İngilizler tarafından Irak'a bırakılan Musul ve Kerkük, üzerinde çeşitli oyunların oynandığı Türk yurdudur. Yıllarca soykırıma tabî tutulan bölgenin mazlum insanları, bütün baskı ve şiddete rağmen benliğini muhafaza etmekte ve ayakta durmaya çalışmaktadırlar. Bu kardeşlerimizin yarasına merhem olmak, bizim için bir görevdir. Bu görev bilincinden hareket eden Türkiye Diyanet Vakfı, kardeşlerinin acılarını bir nebze olsun dindirmek amacıyla, müteaddit defalar gönderdiği yardımlara bir yenisini daha ekleyerek, acil ihtiyaç duydukları gıda maddelerini kendilerine ulaştırdı.

S- Sayın Şükrü Karaca, Vakfımız tarafından oluşturulan yardım paketini Kuzey Irak'ta yaşayan Türkmenlere götürdünüz. Aynı zamanda da gözlemlerde bulundunuz. Bu gözlemlerinize dayanarak Kuzey Irak'taki genel durum hakkında bir değerlendirme yapar mısınız?

C- Vakfımızca temin edilen ve muhtelif gıdadan oluşan insanî yardımı Kuzey Irak'ta yaşayan Türkmenlere ulaştırmak ve Vakfımızın hizmet alanı itibarıyla oralarda neler yapılabileceğini yerinde görmek maksadıyla görevlendirilmem üzerine, 1.6.1995 akşamı Habur Hac Konaklama Tesisine ulaştım. Geceyi burada geçirdikten sonra, yardım malzemesini Kızılay'ın temin ettiği bir kamyonu aktardık ve ben Habur'a gelmiş bulunan Kızılay Dohuk Ekibi'nin arabasıyla çıkış yaptım. Bütün yükler Kızılay'ın deposuna boşaltıldı ve bir kamyonla Erbil'e hareket ettim. 13 saat süren yorucu ve tehlikeli bir yolculuktan sonra aynı gün akşamı Erbil'e ulaştım. Yardım malzemesini 5.6.1995 günü Türkmen Yardım Teşkilatı'na teslim ettim.

Henüz sınırdan girer girmez. Kuzey Irak'ta yaşanan trajedinin ilk işaretlerini görmek mümkündü. Pis, iptidai ve sahipsiz tesislerin dağılmakta olduğu, yolların bakımsızlığı, insanların marazî görünüşleri, insan davranışlarındaki başıboşluk ve düzensizlik ilk bakışta dikkat çeken özelliklerdir.

Bilindiği üzere bugün "Kuzey Irak" denilen bölge 36 paralelin kuzeyi olarak öngörülmüş, ancak Musul ve Kerkük bölgesi, Türklerle meskun olmaları itibarıyla koruma alanının dışında bırakılmıştır. Yani Saddam'ın kontrolüne terk edilmiştir. Bunun sebepleri tamamen siyasidir ancak bu siyaset kendi sonunu da hazırlamıştır.

Zira bu bölge ekonomik yönden asla kendi kendine yetebilen bir bölge değildir. Müttefiklerin yardımları da bir işe yaramamış, bölgede yaşayan ve çağdaş anlamda ekonomik değer üretmeyi bilmeyen kürtler, kendileri üzerinde oynanan bütün oyunları boşa çıkaran bir yoksulluğun içine itilmişlerdir. Buna bir de Kürt liderlerin kendi aralarındaki çatışmalar eklenmiş, neticede kamu adına sosyal, siyasî ve ekonomik düzenlemeler yapacak mekanizmalar daha kurulmadan iflas etmiştir. Musul ve Kerkük'teki Türk varlığını da koruma altına almayı kendi siyasetleri açısından belki de riskli bulan "müttefikler": Irak'la bağlarını kestikleri bölgenin neyle geçineceğini hesap edememenin bedelini başarısızlıkla ödemiş görünmektedirler. Bölgenin Irak yönetimiyle siyasal bağlarıyla birlikte ekonomik bağları da kopmuştur ve Kuzey Irak'ın, güneyin petrol gelirlerinden pay almadan yaşamasının imkânsızlığı iyice anlaşılmıştır. Bir nefes borusu olarak geriye sadece Türkiye kalmaktadır ve Türkiye de müttefiklerin öngörülerini hakkında ciddi endişelere sahiptir.

Yoksulluk öyle bir boyut almıştır ki, bölgede yaşayan Kürt halkı, Saddam'ın gaz bombalarını, sürgünlerini ve toplu kıyımlarını bile unutmuştur. Halkın büyük bir kısmı Saddam dönemini özler hale gelmiştir.

Devlet veya benzer bir otoritenin olmayışı, Peşmergeyi ve onları silahlandırıp meydana süren feodal güçleri azgın bir yağmaya ve keyfiliğe sürüklemiştir. Erbil'e birlikte gittiğimiz Kamyon şoförünün deyimiyle –ki kendisi de kürttü– "on adamı ve on kaleşi olan herkes bir hükümettir. Memleket Teksas'a dönmüştür ve hukuk düzeninin yerini rüşvet almıştır.

Gerek Dohuk ve gerekse Erbil'de görev yapan Kızılay mensuplarının ifadesiyle halk, vaktiyle evi için satınaldığı ne varsa pazara çıkarmakta ve yok pahasına

satmaktadır. Memurlar yedi aydır maaş alamamaktadır. Ortalama maaş 250-300 Dinar civarındadır ve elli dinar bir dolar etmektedir. Pazarda satılan temel tüketim mallarının hemen hemen tamamı dışardan gelmektedir. Söz gelimi bir kutu kolanın fiyatı 20 dinardır ve bu hespla bir aylık maaşıyla insanlar 12-15 kola satınalabilmektedirler. Kullandıkları para Irak dinarındır ve geçtiğimiz yıl, Saddam yönetimi 25 dinarlık banknotları, bedelini ödemeksizin tedavülden kaldırdığından kuzeyin ekonomisine ağır bir darbe de bu şekilde indirilmiştir. Bugünkü durumları itibarıyla kendi paralarını basmaları ve tedavüle sokmaları da imkânsızdır. Hal böyle olunca Kuzey Irak'ı aralarında paylaşmış bulunan iki parti, mevcut kaynakları tamamen sahiplenmiş ve halkı kendi kaderiyle başbaşa bırakmışlardır. Talabani'nin gerçekten bir şeyler yapacak parası yoktur. Türkiye'yle ticaretin bütün gelirine el koyan Barzani, kendi partisi ve aşireti dışında kimseye pay vermemekte, ilerisi için hazırlık yaptığı gerekçesiyle memur maaşlarını o da ödememektedir. Kürt halkı her iki liderden de ümidini kesmiştir ancak silahlı ve organize güç bu partilerde olduğundan sesini çıkaramamaktadır.

Bilindiği üzere Irak Türkmenlerinin yoğun olarak yaşadığı bölgeler Musul ve Kerkük havalisidir. Bütün Irak'ta toplam 1,5 - 2 milyon civarında Türkmen yaşadığı tahmin edilmektedir. Bunun çok az bir kısmı 36. paralelin kuzeyinde kalmış, bir başka deyişle Türkmen unsurun tamamına yakını Saddam'ın kontrolünde bırakılmıştır. Bizim temas imkânı bulduğumuz kesim kuzeydekiler yani Erbil'de yaşayanlardır.

Erbil yaklaşık 800 bin nüfuslu bir şehirdir ve kuzeydeki yönetimin merkezidir. Kürt parlamentosu ve diğer idare merkezleri bu şehirde bulunmaktadır.

Erbil Türkmenlerinin tamamı şehir merkezindedir. Köy ve kasabalarla Türkmen nüfus yaşamamaktadır. Şehirde kendisini Türkmen olarak tanımlayanların sayısının 200 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bölgede zaman içinde gelişen sosyal, siyasî ve ekonomik baskılar sonucunda buradaki Türkmenlerin önemli bir kısmının millî kimliklerini kaybettikleri veya gizlemek zorunda kaldıkları, büyük bir bölümünün Türkçeyi dâhî unutarak kürtleştiği bilinmektedir. Şehir merkezinde bu durumda 100-150 bin civarında Türkmen asıllı insan yaşadığı tahmin edilmektedir.

Türkmenler genelde şehirli, iyi eğitim görmüş, kültürlü ve meslek sahibi kimseler olmakla beraber, bölgedeki son gelişmeler Kürtlerden daha çok onları vurmuştur. Zira yönetim tamamen Kürtlerin eline geçmiş, uluslararası platformlarda sadece Kürtler bir siyasî güç olarak kabul ve temsil olunmuş, dış yardımlar doğrudan onlara akmış ve Türkmenler'e pay verilmemiştir. Netice itibarıyla Türkmen nüfus hiç alışık olmadığı biçimde yoksullaşmış ve tahminlerimizin ötesinde bir sefaletle sürüklenmiştir.

Öte yandan, Türkmen nüfusun tamamı şehirli olması hasebiyle bütün temel tüketim maddelerini pazardan satınalmak durumundadırlar. Dolayısıyla ekonomik krizle ilk tanışan onlardır ve krizin yükünü en çok çeken de

Kuzey Irak'a gönderilen insanî yardım malzemesi yüklenirken.

onlardır. Kırsal kesim insanı bir kısım ihtiyaçlarını kendi üretimiyle gidebilir ancak, alt-üst olmuş bir ekonomik düzen içerisinde şehirlinin böyle bir şansı yoktur. Paranın iktisadî bir değer olmaktan çıkmasıyla bu kesim tek ekonomik avantajını da yitirmiş olmaktadır. Kaldı ki pazar ilişkileri de tamamen bozulmuş, geleneksel esnaf ve sanatkâr iş yapamaz olmuştur. Şu ya da bu şekilde dışardan mal getirebilen veya Türkiye sınırında petrol ticareti yapanların dışında kalan ticaret erbabının kazancı kayda değer bir özellik arzetmemektedir. Bu tür ticaret yapanlarsa partilerin koruduğu ve onlarla işbirliği halinde olan fırsatçılardır.

Bölgenin Türkmen varlığı her iki Kürt partisince de kuşkuyla karşılanmaktadır. Bu kuşku Türkiye'yle ilişkilerin seyrine göre artıp eksilmektedir ama daimi olarak vardır ve Türkmenlerin sosyal aktivitelerini önemli ölçüde sınırlandırmaktadır.

Bir başka açıdan bakıldığında, bölgedeki Türkmen unsurun daha rafine bir toplum olduklarını, eğitim düzeylerinin ötekilerden yüksek olduğunu, iş ve meslek hayatlarında daha rasyonel hareket ettiklerini, değişime ve gelişmeye yatkınlıklarını, tertip ve düzenleri itibarıyla göze battıklarını, bütün bu ve benzer özellikleriyle kürtlerden kolayca farkedildiklerini söylemek mümkündür. Bu husus çok ciddi bir temel oluşturmaktadır. Her türlü hizmet ve faaliyete daha yatkın bir zeminin varlığını göstermektedir. Bunun yanında onları bölgenin genel karakterinin tamamen dışında düşünmek de yanlıştır. Zira eninde sonunda onlar da kapalı bir cemaat yapısına sahiptirler. Sosyal davranışların istikâmeti üzerinde, yüksek değerler kadar hatta onda da fazla çıkar hesapları müessirdir. Kişisel kıskançlıklar, küçük dedikodular, aşiret farklılıkları, cemaat düzeyindeki ilişkilerde ve düzenlemelerde mutlaka göz önünde tutulması gereken faktörlerdir.

S- Sayın Karaca, siz Erbil'e gittiniz, Türkmen şehri olarak biraz da Erbil'den bahsedermisiniz?

C- Erbil şehri tıpkı Konya gibi dümdüz bir ovanın ortasında yer almaktadır. Şehrin tam ortasında yığma bir tepe üzerinde dairevi bir surla çevrili kale bulunmaktadır. Gerek kalesi ve gerekse merkezde yer alan Kapalı çarşısıyla, Erbil tipik bir Türk şehridir. Kapalıçarşı esnafının tamamı Türktür ve tıpkı bir kısım Anadolu şehirlerinde rastladığımız cinstendir. Yakın tarihlere kadar şehirde Türkçe'den başka dil konuşulmadığı, merkezde üç-beş kürt ailesinin dışında kürt bulunmadığı halde önce İngilizlerin, sonra da Baas rejiminin kürt politikaları istikâmetinde, şehir yoğun bir kürt iskânına açılmış, neticede bugünkü durum ortaya çıkmıştır. Kendilerine özerklik verilmesi Kürt unsuru birden bire avantajlı duruma getirmiş, bilhassa Türk çocuklarının kürt mekteplerinde okumak zorunda kalışları zaman içinde bir kısmının kürtleşmesine vesile olmuştur. Öte yandan nüfus olarak Araplarla kaynaşmayan bu iki unsur birbirlerinden kız alıp vermede bir sakınca görmemişlerdir. Bir

kısım insanların, Türklüğünü gizlemeyi çıkarlarına daha uygun hesabettikleri ve bölgede kısmî bir kürtleşme süreci yaşanmıştır.

S- Sayın Karaca, Erbil'deki sosyal ve kültürel yapı hakkında da bilgi verir misiniz?

C- Türkmenlerin siyasî temsilcisi olan Türkmen Cephesinin kuruluşunu müteakip sivil örgütlenmeye de gereken önem verilmiş, daha evvelden mevcut olan kuruluşlar cepheye bağlanmış, ikilikler giderilmiştir. Bu istikâmette, üç adet ilköğretim hizmete sokulmuş, Radyo-Televizyon yayınına geçilmiş, Öğretmenler Birliği, Kadınlar Birliği, Türkmen Yardım Teşkilatı, Türkmen Talebe ve Gençlik Birliği, Türkmen Spor Ocağı gibi teşekküller oluşturulmuştur.

İlkokullarda 2000 civarında öğrenci okumaktadır ve önümüzdeki yıl üçüncü ders yılı olacaktır. Eğitim-öğretim dili Türkçe'dir. Bunun yanında zorunlu ders olarak Kürkçe ile Arapça ve İngilizce dersleri programa alınmıştır. Önümüzdeki yıl 7 veya 8'e çıkması gereken okulların öğrenci kapasitesinin tamamına cevap veremeyeceği açıktır. Bu yüzden Türk çocuklarının hâlâ büyük bir kısmı Kürt okullarında okumaktadır. Türkmeneli Radyo-Televizyon'u (TERT) Erbil merkezinde, 30 km. uzaklığa kadar yayın yapmaktadır. Kifri ve Süleymaniye şehirlerinde birer radyo daha hizmete sokulmuştur. TERT'de 70 civarında personel görev yapmaktadır.

Radyo ve Televizyon yayınları genel olarak beğenilmekte, şehir merkezindeki kürtlerce de tercihen izlenmektedir. Ancak birimin teknik donanımı son derecede geridir. Adeta bomboş bir binada, insanı şaşırtan bir biçimde programlar hazırlanabilmekte ve yayına sunulmaktadır. Yayın dili Türkçe'dir. Bazı programlar Türkçe, Kürkçe ve Arapça olarak yayınlanmaktadır. Tahmin edileceği üzere bu iş için eğitilmiş kadroları yoktur. Daha evvel benzer ve yakın konularda çalışmış veya özel yeteneği olan kişiler istihdam edilmiştir. Kurum kendi kadrolarını kendisi eğitmek durumundadır.

Türkmen Yardım Teşkilatı çok önemli bir boşluğu doldurmaktadır ve Cephe'ye halk nazarında prestij sağlayan önemli bir kuruluştur.

Türkmen Gençlik ve Talebe Birliği öğrenim çağındaki gençliğin sosyal ve kültürel etkinliklerini yönlendirmek amacıyla kurulmuş bir dernektir. Şu an 500 civarında üyesi vardır. Yakın bir gelecekte üye sayısı büyük rakamlara ulaşabilir. Yaptığımız görüşmelerde heyecanlı, milliyetçi, bilinçli ve millî meselelerde duyarlı bir gençlik kitlesinin varlığına tanık olduk. Birlik bünyesinde, "Yeni Kuşak" adıyla, 1 sayfası latin harfleriyle olmak üzere, 8 sayfadaki aylık bir bülten neşredilmekte, yine aynı isimde haftada 1 saatlik bir TV programı yayınlanmaktadır. Birliğin organizasyonu olan "Yıldırım Futbol Takımı" Kuzey Irak liginde lider durumdadır.

- Sayın Karaca, verdiğiniz bilgiler için teşekkür ederim.

KIRIM KIRIM GÜZEL KIRIM!

Yakup ÜSTÜN
Türkiye Diyanet Vakfı
Denetleme Kurulu Başkanı

Türk milleti büyük bir millettir. Bu millet, büyüklüğü ile orantılı olarak bir takım sorumluluklar yüklenmiş bulunmaktadır.

Demir perdenin yıkılışıyla beraber, dünyadan gizlenen Türklük alemi, birden bire gözler önüne serildi. 70 yıldır komünist diktatörlerin, ondan öncede Çar'ların korkunç zulümleri ile inliyen bu insanlarla beklenmedik bir anda karşılaşmamız onları da bizi de şaşırttı. Bu sonuca hazırsız yakalandık. Bunların; ekmekten suya, eğitimden sağlığa, din-iman hayatından yeni dünya şartlarına uyuma kadar, her şeye ihtiyaçları bulunuyor. Türkiye olarak bunların hepsini birden karşılayamayacağımıza göre öncelikler neler olmalıdır. İşe nereden başlanmalıdır? Bu konularda ciddi bir düşünme ve hazırlık zamanı olmadı. Çok şükür devletimiz üzerine düşeni yapma çabası içinde oldu. Şükredilecek en önemli hususta, milletimizin hamiyetperverliği ve hayırsıverliğidir. Bir takım kurumlar, kuruluşlar hatta şahıslar buralara hizmet ve yardım ulaştırmak için ellerinden geleni yaptılar. En azından sabırsızlıkla karşılaşmayı bekledikleri bu insanları görmek, kucaklamak için oralara kadar koştular. Yanlarına, götürbildikleri kadar kitap, levha, seccade, başörtüsü gibi hediyeler aldılar.

Türk Vakıf geleneğinin günümüzdeki en önemli temsilcisi olan Türkiye Diyanet Vakfı da Arnavutluk'tan Moğolistan'a kadar önemli hizmetler sunma gayreti içine girdi. Muhtaçlara yiyecek, giyecek ulaştırdı. Yeni camiler yapmaya koyuldu. Bir kısım mevcut camilerin tamirine yardımcı oldu. Azerbaycan, Nahçıvan, Bulgaristan, Romanya'da İmam-Hatip Okulları; Azerbaycan, Kırgızistan, Türkmenistan'da birer ilahiyat fakültesi açtı. Oralara din görevlisi, öğretmen gönderdi. Öğrenciler getirdi. Gelenlere sahip oldu. Yedirdi, barındırdı, burs verdi. Okullarını onardı...

Eylül sonunda Kırım'da inşa ettirdiğimiz 5 caminin açılışlarını yapmak, Kiev'de yapılacak cami ile ilgili işleri görüşmek, Donetsk'te yapılmakta olan cami inşaatını görmek, o bölgede bulunan Ahıska Türklerinden bir bölümüne yardım ulaştırmak üzere Vakıf Genel Müdürü Mehmet Kervancı ve Mütevelli Heyeti Üyesi Emrullah Aksan'yla birlikte Ukrayna'ya gittik. Kiev ve civarında yaklaşık 60-70 bin müslüman var. Bunları biraraya getirecek tek cami yok. Donetsk'te yapılmakta olan cami Donetsk ve çevresindeki 120 bin müslümana hizmet sunacak. Bu cami gerçekten önemli bir ihtiyaca cevap verecek. Caminin alt katında bir ay önce Cuma namazı kılındı. Oradaki Türklerin en büyük arzusu bu caminin bir an önce bitirilmesidir. Donetsk'e 80 km. mesafede, teneke barakalarda, çamur deryasında, yaşama savaşı veren Ahıska Türklerinin hali yürekler acısı. Dillerini, kültürlerini en iyi koruyan her

yönüyle bizim bir parçamız olan bu insanların dramı yüreğimizi parçaladı. "Bizi Türkiye'ye götürün, sizden başka bir şey istemiyoruz." feryatları arasında onlardan ayrıldık.

Donetsk'ten trenle 12 saat süren bir yolculuktan sonra Kırım'ın başşehri Simferopol (Akmescid)'a ulaştık.

Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi Emrullah Aksan, Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı ve Vakfımız Denetleme Kurulu Başkanı Yakup Üstün
Donetse'ye 80 km. uzakta bulunan Ahıska Türkleri ile beraber.

KIRIM

Kırım Karadeniz'in kuzeyinde yaklaşık 25.000 km. büyüklüğünde bir yarım adadır. Bu ülke 2,5 milyon nüfuslu, Ukrayna'ya bağlı Özerk bir Cumhuriyettir. 356 yıl devam eden Kırım hanlığı zaman, zaman çok geniş alanlara yayılmakla beraber bu yarımada varlığını sürdürmüştür. Kırım Hanlığı yaklaşık 300 yıl Osmanlı'ya bağlı bir Türk krallığı olarak yaşamıştır. 1774 de Küçük Kaynarca Anlaşması ile Osmanlı'dan koparılıp görünürde istiklâline kavuşmuş, ancak 1783 de Ruslar Kırım Hanlığı'nı kaldırarak Kırım'ı bir vilayet olarak imparatorluklarına ilhak etmişlerdir.

Osmanlı Devleti, Kırım'ı geri almak için bir kaç hamle yapmış ancak muvaffak olamamıştır. Burada bulunan bir milyondan fazla Kırım Türkü Anadolu'ya Balkanlar'a ve diğer yerlere göç etdi. 1917 Komünist ihtilalinden sonra Kırım Türkleri yarımada da bir Türk Cumhuriyeti kurmuşlarsa da Ruslar kan ve ateşle bu Cumhuriyeti ortadan kaldırdılar. 1941 yılında Almanların Kırım'a gelmeleriyle yeniden Özerk bir Cumhuriyet kurma teşebbüsü olmuşsa da, 2. dünya harbinde Almanların mağlubiyetiyle bu teşebbüste sonuçsuz kaldı. Üstelik, Almanlarla işbirliği yaptıkları iddiasıyla yüzbinlerce Kırım Türkünü bir gecede hayvan vagonlarına üst üste doldurarak Sibiry'a, Altay'lara sürdüler. Özyurtlarından birden bire koparılan bu insanlar, bu dehşetli ayrılışı, yıllar yılı "Çocuğumu emziremedim, aşımı indiremedim. Ocağımı söndüremedim" misali ağtırlarla, göz yaşlarıyla dile getirdiler. Dinmek bilmiyen bir vatan hasreti ve bir gün vatanlarına dönme

Donetst'de yapılan caminin birinci katında namaz kılınmaya başlandı.

Vakfımız yetkilileri, Kırım lideri Mustafa Cemil Kırımoğlu ile birlikte.

ümidiyle yaşadılar. Kırım'a izinsiz dönmenin cezası 3 yıl haptist. Bir çok Kırımlı bunu göze alarak yıllarca hapis yattı. Çilekeş lider Mustafa Cemil Kırımoglu'nun 17 yıllık hapis cezası Kırım'a izinsiz dönme idi. Rusların gücü volkan gibi yanan vatan aşkını söndüremedi. Kırım'lılar ışığa koşan pervaneler gibi her türlü işkenceyi göze alarak Kırım çevresine hatta Kırım'a dönmenin yollarını aradılar. Sonunda Demir Perdenin çöküşüyle birlikte liderleri Mustafa Cemiloglu ile birlikte 250 binden fazla Kırım Türkü, Kırım'a dönmüş bulunuyor. Kırım Türklerine Kırım hükümeti herhangi bir hak tanımak istemedi. Mücadele yıllarca sürdü. Kırım Türkleri kurdukları Millî Meclis vasıtasıyla bu mücadeleyi devam ettirdi. Sonunda bu meclisin aday gösterdiği 14 üye Kırım Meclisine girmeyi başardı. Hükümette de bir başbakan yardımcısı ve bir kaç bakan ve bakan yardımcısı aldılar. Fakat hâlâ Kırım'da ne olacak, Kırım Türklerinin durumu ne olacak tahmin etmek kolay değil.

Rusya, burayı stratejik önemi, Svastapol'daki donanması ve halkın İslav olması sebebiyle, Ukrayna'ya bırakmak istemiyor. Bu sebepten burada sık sık problem çıkıyor. Burası adeta muhtemel bir çatışma alanı, Kırım'ı paylaşamayan Rusya federasyonu ile Ukrayna her an kapışabilir. Böyle bir durumda da zavallı Kırım Türkleri bir kere daha mağdur olabilirler. Kırım'da nüfusun onda biri kadın Tatar Türkü, çoğunluk halk İslav ırkından, onun için bunlar Rusya ile birleşmek istiyor. Ukrayna böyle bir oldu bittiye razı olmuyor. Çünkü Kırım Coğrafya olarak Ukrayna'nın bir parçası, siyasî yönden de Ukrayna'ya bağlı Özerk bir Cumhuriyet.

Kırım, 300 yıl Osmanlı ülkesinin bir parçası, deniz ulaşımının kolaylığı sebebiyle de adeta İstanbul'un bir semti gibi iç içe olmuştur. Gözlev'deki Mimar Sinan Camii'ne, Bahçesaray'daki camilere, minarelere, saraylara hatta mezartaşlarına, Kefe'deki İstanbul köşküne bakarsanız, İstanbul'un eski bir semtinde olduğunuzu hissedersiniz. Kefe'de sözünü ettiğimiz köşkün bahçesinde bulunan zarif çeşmelerden birinin kitabesi aynen şöyle.

Mimar Sinan Camii

Gözlev

'deki Mimar Sinan'a ait cami bir başka güzelliği, bir başka asaleti yıllar yılı orada temsil etmiş. Deniz kenarında iki minaresiyle, kubbesiyle şiir gibi bir eser. Yüzünü İstanbul'a, iki ellerini semaya açarak, yıllarca melul, mahsun eski günlerin geri gelmesini, İstanbul'dan gelen dolu, dolu gemilerin limana yanaşmasını beklemiş. Aslında Gözlev kelimesi gözleme yeri anlamında imiş. Burası eskiden İstanbul'dan gelen gemilerin gözleendiği bir mekan olduğu için ismini buradan almış. Mimar Sinan, camiye işte burada yapmış. Ruslar bu camiye çok kıskanmışlar, onu gölgelemek için hemen yanına soğuk ve estetikten uzak bir kilise binası yapmışlar. Bununla yetinmemişler, iki minaresini kaidelerine kadar yıkmışlar, çevresindeki müstemilatı, şadırvanları yok etmişler, içindeki yazıların bir kısmını kazımışlar, bir kısmını üzerine sıva yaparak kapatmışlar. Allah'a şükür kökünden yıkıp onu yok etmeye güçleri yetmemiş.

1941 yılında Kırım'a gelen Almanlar bu minareleri yeniden yapmışlar. Hamdolsun bugün camiye iki minareli olarak görüyoruz. Komünist idare, camiye 1992 yılına kadar Allahsızlık müzesi olarak kullanmış, aynı yıl zorlamalarla cami olarak kullanılmaya başlanmış. Üç yıl önce oraya gittiğimiz zaman 12 kişilik cemaata Cuma Namazı kıldırılmış o insanlarla tanışmış, dertleşmiş, hüznlerini, ızdıraplarını paylaşmıştık. İnşallah yakında Türkiye'den gönderilecek bir din görevlisinin orada devamlı görev yapması sağlanacak. Eski haline getirilmesi için bu caminin ciddi bir onarıma ihtiyacı var. Bu şerefli vazifeyi yapanlar, Allah'ın rızasını kazanmaları yanında, büyük sanatkar Mimar Sinan'ın ruhunu da sevindirecekler.

Kefe'deki
İstanbul
Köşkü

Akıttım ab-ı hayatı,
İçenler bulsun necatı.

Dikkat çekicidir. Han saray adı ile anılan Giray hanlarına ait muhteşem sarayın bahçesi de son derece zarif çeşmelerle süslenmiş; Kitabelerdeki "Aynen flihya tusemma selsebile" gibi ayeti kerimeler göz kamaştırıcı hatları ile görenleri etkileyecek güzelliğindedir. O kadar ki, meşhur Rus şairi Puşkin bu çeşmelerden birisi için "Ağlayan Çeşme" adı ile bir şiir yazmıştır. O şiir, adeta ayakta kalma mücadelesi veren, o şiirin medeniyet için yazılmış bir ağıttır. Gerçekten bu çeşmelere baktığımız zaman suları akmasada sanki şarıl şarıl su akıyormuş hissine kapılıyorsunuz. Denilebilirki Osmanlılardaki çeşme ve sebil kültürü en güzel örneklerini burada vermiş.

Rus şairi Puşkin'in Ağlayan Çeşme
adı ile şiir yazdığı çeşme.

Mimar Sinan camii.

Camiler

Kırım'lıların 1944 de sürgüne gönderildiği tarihte orada 1700 kadar cami ve mescit bulunuyormuş. Aradan geçen 45 yıl içinde bunların bir kısmı yıkılmış, bir kısmı mesken, depo ve resmî daire, spor salonu hatta diskotek yapılmış, bazıları da Allahsızlık müzesi haline getirilmiş. Bu gün, Kırım'da 350-400 kadar caminin ayakta kaldığı söyleniyor. Bunlardan ancak 10-15 kadarı cami olarak kullanılmaya başlanmış. Mabetlerin kendi mensublarına verilmesi konusunda Ukrayna Meclisi'nden bir kanun çıkmış olmasına rağmen, büyük bir kısmı, henüz müslümanlara teslim edilmemiş, zaten bir çoğuda Rusların oturduğu bölgelerde kaldığı için Müslümanların yararlanması imkânsız hale gelmiş.

Albat Fatih Camii, Fotsala Camii, Kökgöz Camii, Alusta Camii Türkiye Diyanet Vakfı tarafından onarılmış ve ibadete açılmış bulunuyor.

Akmescit'teki Kebir Camii Zaman Gazetesi eliyle tamir ettirilip ibadete açıldı. Hüzünle eski hüviyetine kavuşmayı bekleyen daha bir çok cami ve mescit var. Bunların bence en önemlisi YALTA Dereköy Camiidir. Bu cami çok merkezi çok önemli bir yerde, son gidişimde tekrar gidip gördüm. Orada hâlâ 7-8 Rus ailesi oturuyor. Vakıf olarak biz orayı onarma karar alalı 3 yıl oluyor. Fakat bir türlü ciddi takiple tahliyesi gerçekleşmiyor, Yalta'dan Sivastopol'a kadar o bölgede 40 bin Kırım'lı Türk oturuyor, fakat tek camileri mevcut değil. İşte bu cami kurtarılsa bu hizmeti ifa edecek, onları zaman zaman bir araya toplayacak, çocuklar okuyacak. Hep birlikte eller gökyüzüne açılacak gönüller rahmet deryasında yıkanacak.

Halen Rus ailelerinin oturduğu Yalta Dereköy Camii

Yurtlarına dönen Kırım'lılar genellikle Akmescid çevresine, diğer yerleşme bölgelerinin kenarlarına bin bir müşkilatla yerleşmişler. "Buraya nasıl yerleştiniz." diye sorulduğunda burayı hükümet verdi. Şu bölge BASBALMA (işgal) diyorlar. Kırım'a dönüşlerinde bir müddet arabalarda, naylon çadırlarda, barakalarda, üzeri çadırlarda, naylonlarla örtülen dehlizlerde, inanılması güç çok kötü şartlarda yaşamışlar. Ruslar bunlara yer vermek şöyle dursun, Kırım'a sokmamak için ne gerekiyorsa yapmışlar, Kırım'lılar dövülmüş, kovulmuş, evleri, barakaları yıkılmış, yakılmış, bir taraftan da açlıkla, susuzlukla, soğukla mücadele edilmiş ama yılmadan, bıkmadan engeller göğüslenerek bu günlere gelinmiş. 250 binden fazla Türkün büyük çoğunluğu iskân işini halletmiş, diğerleri de büyük bir gayretle bu problemi halletmeğe çalışıyorlar. Yokluk içinde, soğuk altında, hayat mücadelesi veriyorlar ki anlatılması çok zor. Gidip görmek lâzım.

Bazıları çok güzel evler yapmışlar, bahçeleri çok bakımlı, bir çoğu orada çiçek, sebze, meyve yetiştiriyorlar. Hatta bu küçük bahçelerden geçimini sağlayanlar var. Kırım Türkleri çok becerikli, dayanışmaları iyi, ellerinden iş geliyor. Oldukça yetişkin insanları var. İkramı seviyor-

lar, özellikle hanımları o yoklukta konuklarına birşeyler ikram etmek için çırpınıyorlar. Bir önceki Kırım'a gidişimde Ruslar bizi Sivastopol'a sokmadılar. Geri dönmek zorunda kaldık. Orada bize yardımcı olan bir Türk hanım, Sacide hanım "bizim evimiz yakın bir çay içelim" diye bizi evine davet etti. Kendisini kırmadık, daveti kabullenerek evine gittik. Annesi bizi karşıladı. Oturup çayı beklemeğe başladık. Ev sahibi aç olduğumuzu bildiği için, bize bir şeyler ikram etmek için çırpınmağa, evin orasını, burasını araştırmağa başladı. Bir müddet sonra ortaya çayla beraber bir parça siyah ekmekle donmuş yağdan başka bir şey konamadı. İkram edilecek başka bir şeylerin olmadığı belliydi. Üzülerek bu durumu ifade ettiler. Bizde, özür dileyerek, arabamızda bulunan bir miktar yiyeceği de getirip ortaya koyarak hep beraber yedik ve ayrıldık. Yokluğun ne olduğunu görmek ve anlamak için o sahneyi görmek ve insanların çaresiz halini seyretnmek gerek.

Yeni Camiler

Şehir çevrelerine yerleşen bu insanların her şeye ihtiyacı var. Mesela 400-500 hanenin yerleştiği bölgelerde 15-20 metre karelik mescitleri bile yok. Belki zamanla güzel camiler yapacaklar fakat şimdi buna imkânları yok. Kendileriyle konuştuğumuz zaman, üzüler "Camimiz yok, ezan okunsa, çocuklarımız orada okusa çok iyi olacak" diyorlar. İki yıl önce Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti aldığı bir kararla bu yeni yerleşim bölgelerinde 6 cami yapmaya karar verdi. Mahfelli, kubbesiz, 400 kişilik, bu camilerden 5 adedi tamamlanarak Eylül sonunda ibadete açıldı. Fontani, Kaminka, Sarısu, Zalotopoli ve İslamdirek Camileri üç gün boyunca düzenlenen merasimlerle okunan Kur'an'lar, şiirler, ağıtlar, ilahiler, yapılan konuşmalar ve dualarla ibadete açıldı. Merasime katılan cemaatin coşkusu, rengi görülmeğe değerdi. Kadın-erkek, çocuk-çocuk göz yaşlarıyla 10 yıl önce vatanlarına dönmeyi hayal bile edemezken, ev bark sahibi olmaları yanında onları birleştirip kaynaştıracak daha da güçlendirecek ibadethanelerine, camilerine kavuşmanın sevincini yaşadılar. Bu manzara bizleri de heyecanlandırdı. Göz yaşlarımızı tutamadık. Zaten bu insanların hepsi çektikleri çileler sebebiyle olgun, mütevekkil ve hemen hepsi şair. Onları dinledikçe ister istemez insan duygulanıyor.

İbadete Açılan
Fontani Camii.

Yeniden yapılmakta olan Zalanköy Camii en kısa zamanda tamamlanarak ibadete açılacak, Yalta yolunda Sulbiye Arısoy tarafından yaptırılan cami ile beraber yedi caminin yapımı tamamlanmış olacak. Bu camilerin hepsi için, tuvaletler, abdest alma yerleri yapılacak, avlular çevrilecek, bahçeleri ağaçlandırılacak ve düzenlenecek.

Gerçekten bu camilerin her biri bölgelerinde önemli bir ihtiyacı karşılayacak, 5 vakit ezan sesi çevreden duyulacak, çocuklar okuyacak, hulusa, bu camiler bir pota gibi, her biri bir yerden gelen bu insanları

Zalotopoli Camii açılı ve açılışa iştirak eden kadınlı-erkekli topluluk.

pişirecek, yoğuracak birleştirecek oradaki kültürel ve sosyal yapıyı güçlendirecek.

Kırım'da daha bunlar gibi en az 30-40 camiye ihtiyaç var. İnşallah buralarda dahada büyükleri daha güzelleri yapılacak.

Oraya feragatla hizmet veren din görevlilerimiz bölgelerinde bir ışık olmuşlar, misyonerler gibi çalışarak çocuklarından, hanımlarından başlıyarak cemaatin oluşmasını sağlamışlar. Bu durumu görmek bizim için en büyük mutluluk oldu. Kur'an kursları çok rağbet görüyor. Buralara yüzlerce çocuk devam ediyor. Çocuklar fevkalade meraklı ve kabiliyetliler. Orada görev yapan bir hocamız "17 yıldır çocuk okutuyorum bunlar gibi kabiliyetlisini görmedim." sözü bu gerçeği ifade ediyor.

Bu çocuklardan 70 kadarı seçilerek Türkiye'ye gönderildi, bunların yetişmesiyle Kırım'da inşaallah dinî hayat dahada canlanacak ve güçlenecek.

Kırım'a Hristiyan alemi, dünya kiliseler birliği ve çeşitli misyoner kuruluşlar eliyle kiliselerin yapımı ve dinî hayatın canlanması için büyük yardımlar yaşıyor. Burada yaşayan müslümanlara bile etki yapmaya çalışıyorlar.

Müftülük

Halbuki Kırım'da ciddi bir din teşkilatı henüz kurulamadı. Yetişkin din adamları hemen hemen yok gibi. Olanlar da çok zayıf. Fatiha suresinde bile bir çok yanlışları çıkıyor. Yetişkin olsalar bile bizim anladığımız din hizmetine akıl erdiremiyorlar. Zira cami açma, çocuklara Kur'an-ı Kerim öğretme, din dersleri verme, camide beş vakit cemaatle namaz kıldırma, Cuma günleri cemaati cami de toplama ve va'zetme gibi bir görevleri olduğunu düşünemiyorlar. Onlar bu görevi, cenaze tekfin ve techiz işleriyle üçüncü, yedinci, kırkinci günlerinde dua yapma belki belli bir yerde nikah kıyma şeklinde anlıyorlar. 1990 öncesi Demir Perde gerisinde her türlü dinî faaliyet yasak olduğu için mollalar bu şartlanma içinde yetişmişler. Bunun dışına çıkmıyorlar.

Bu sebeple Kırım Müftülüğü ciddi bir teşkilatlanmaya kavuşturulmalıdır. İlk müftü olarak görev yapan Celil efendi, millî meclisle anlaşamadı ve görevden ayrıldı. Bu günlerde yeni bir müftü seçilecek inşaallah istikrarlı hizmetler verir. Orada şimdilik Türkiye'den gönderilen din görevlileri hizmetifa etmeğe çalışıyorlar.

Yapılacak Çok İş Var

Bugünkü görünüşüyle Kırımlıların çilesi henüz bitmemiş, siyasî ve idari yönden belirsizlik devam ediyor. Rusya'daki ekonomik çöküntünün bütün ağırlığı adeta evsiz, barksız, işsiz, güçsüz Kırım'lıların üzerine çökmüş durumda. Toprakları büyük işletmeleri devlet hâlâ elinde tutuyor. Kolhozlar, Polhozlar iflas etmiş çalışan işçiye bir şey verememiş, ilaçsızlıktan, parasızlıktan meyve bahçeleri özellikle elma ve şeftali ağaçları hastalanmış, otlar bürümüş, kurumuş her şey mahvolmuş. Meyve, sebze bulunmaz olmuş. Pazarlarda satılan ufak tefek meyveler, geceleri bu çiftliklerden alınarak getiriliyormuş.

Bundan daha önemlisi Kırım Türkleri, baskın bir Rus kültürü altında yok olma tehlikesiyle karşı karşıyalar. Özbekistan'dan, Tacikistan ve diğer yerlerden gelerek kendilerini sanki daha büyük bir riske atmışlar. Oralarda hiç değilse müslüman bir çoğunluk içinde yaşayan dinlerini koruyabilirler, İslâm kimliği ile ayakta kalabilmeleri mümkün olurdu. Burada böyle bir şansları yok, Hristiyan bir toplulukta herşeyden mahrum yaşıyorlar.

Kırım'da kendilerine ait henüz okulları yok, radyo, televizyondan yararlanmaları son derece sınırlı. Çarşıda, pazarda hatta evde hep Rusça konuşuyorlar. Bu durum kendi dillerinin gelişmesini önüyor. Son zamanlarda açılan üç adet millî mektep, Üniversitede Tatar dili ve edebiyatı bölümü ve bazı okullar ümit verici, fakat yetersiz, en azından ilk öğretimi kendi dilleriyle yaptırarak daha yüzlerce millî mektebe, onun devamı olarak da orta öğretim kurumlarına ihtiyaçları var. Sağlık Kurumlarından yararlanmaları son derece zor. Kendilerine ait sağlık kurumları açmaya çalışıyorlar. Bu alanda belli bir hizmet sunmaları için zamana ihtiyaçları var.

Cılız bir kaç gazeteden başka yayın olarak bir şey görünmüyor. Ciddî gazete, dergi, kitap yayınlarına, kendilerine ait radyo ve televizyona ihtiyaçları var. Kültür baskısından kurtulmanın başka çaresi yok.

Bütün ümit Türkiye'ye çeşitli yollarla, çeşitli kademelerde eğitim, öğretim için gönderilen öğrencilerde. Bunlar bütün bu hizmetlerin öncüsü olacak, Kırım'ın geleceği, bu gençlerin himmet ve gayretiyle çizilecek. Bu sebeple bunların iyi yetiştirilmeleri konusunda ne gerekiyorsa yapılmalı, onlardan hiçbir şey esirgenmemelidir. Bu arada Kırım'da çeşitli himmet erbabı eliyle açılan okulları ve bu hizmetin önemini zikretmeden geçmek mümkün değildir. Eğitim alanında yapılan her faaliyet Kırım'ın geleceği için yapılmış en faydalı yatırımdır.

Türkiye'den yapılan televizyon yayınları izlenemiyor. Bu yayınlar, orası için yeni yansıtıcılar ve yatırımlar yapılmadığı için ya yetersiz kalıyor, yahutta engelleniyor. Son zamanlarda bazı televizyon kanallarının bu konuda çalışmalar yaptığı ifade edildi.

Kırım Türkleri, Türkçeye çabuk intibak ediyorlar, kısa zamanda rahat konuşuyorlar ancak, bir taraftan açılacak okullar, diğer taraftan gazete, dergi, kitap, neşriyatı, radyo, televizyon yayınlarıyla desteklenmezse sonuç almak imkânsız. Rusça öyle yerleşmiş ki bırakın sokak ve okuldaki hakimiyetini, aile içinde bile devamlı Rusça konuşuluyor.

Kırım'da Yarınlar Daha Güzel

Her şeye rağmen Kırım'ın geleceği ümit vad ediyor. Kırım Türklerinin bir bölümünün de olsa Kırım'a dönmesi adeta bir mucizedir. Sevinilecek bir sonuçtur. Bir takım imkânsızlıklar ve olumsuzluklar bulunsada ümit verici gelişmelerde vardır. Kırım'da 250 bin genç, çalışkan, becerikli bir nüfus vardır. Bu kısa dönemde yokluk ve kıtlık içerisinde her türlü engellemelere rağmen yerleşme ve iskân işini büyük ölçüde başarmışlardır. Ekonomik yönden tutunma ve ön plana geçme gayreti içerisindeyler.

Türkiye ile ticaret ve ulaşım günden güne artmakta, İstanbul'dan, Sinop'tan, Trabzon'dan Yalta'ya feribotlar devamlı çalışmakta, İstanbul'dan Simfapopol'a bazı günler 5-6 uçak kalkmaktadır. Yukarıda sözünü ettiğimiz eğitim, öğretim, din hizmetleri, iletişim giderek gelişecek. Kırım'da yarınlar daha güzel olacak.

ÇANKIRI MÜFTÜLÜK SİTESİ HİZMETE AÇILDI

Mülkiye Vakfımıza ait Çankırı Müftülük Sitesi düzenlenen bir törenle hizmete açıldı. Açılış münasebetiyle düzenlenen törene Millî Eğitim Bakanı Nevzat Ayaz, Sağlık Bakanı Doğan Baran, Çankırı Milletvekili İsmail Coşar, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Mehmet Gürler, Çankırı Valisi Erdal Aksu, Belediye Başkanı Ahmet Bukan, yakın il ve ilçe müftüleri ile kalabalık bir topluluk katıldı.

İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Durmuş'un bildirdiğine göre 2 Mayıs 1993 yılında Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımızı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'ında teşrifleriyle temeli atılan Müftülük Sitesi kısa bir dönemde bitirilmiştir.

6 kat olan Müftülük Sitesi'nin müstemilatı; alt kat mescit, gasilhane ve şadırvan, zemin ve birinci katta işyerleri ve depo, ikinci ve üçüncü katlarda müftülük hizmet birimleri ile idari bölüm, en üst kat ise toplantı salonu, konferans salonu ve kütüphaneden meydana gelmektedir.

Kısa bir sürede bitirilen müftülük sitesi 2.500.000.000.-TL.'ye malolmuştur.

ÇİFTELER ŞUBESİ

Türkiye Diyanet Vakfı Çifteler şubesi tarafından, hayırsever vatandaşlarımızın da katkılarıyla yapılan cami, Kur'an kursu ve müftülük hizmet binasından oluşan külliye düzenlenen bir törenle hizmete açıldı.

Müftülük hizmetlerinden eğitime, camisinden sosyal etkinlik faaliyetlerine kadar çok yönlü hizmet verecek olan külliyenin muhteşem bir törenle yapılan açılışına Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Eskişehir Valisi Ali Fuat Güven, Eskişehir milletvekillerinden Mustafa Balcılar, Fevzi Yalçın ve birçok üst düzey yetkilileri ile çevre il ve ilçe müftüleri katıldı.

Törenin açış konuşmasını yapan ilçe müftüsü Ali Kotan; inançlı, vatanını, milletini, bayrağını seven sağlam bir nesil yetiştirmenin hepimizin önemli meselesi olduğunu belirterek "inancına karşı çok hassas ve duyarlı olan halkımız, millî karakterine ve yüce dinine yaraşır,

çağın gereklerine uygun Kur'an kursu ve müftülük binasının zaruretine inanarak, yokluğundan duydukları ciddî ızdırabın ezikliğinden kurtulmak için bu külliye vücuda getirdiler" dedi. Müftü Ali Kotan, maddî ve manevî yardım ve destekleriyle bu eseri meydana getiren ilçe halkına minnet ve şükranlarını ifade etti.

Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'da dahilde ve hariçte necip milletimizin gelişmesini hazmedemeyen, birliğimizi bozmak için laik, müslüman, alevî, sünî, kürt, Türk gibi tefrika ve fitne tohumları saçan düşmanlarımızın çokluğuna dikkat çekerek, günümüzde etmek ve sudan daha çok birlik ve beraberliğe muhtaç olduğumuzu ifade etti.

Mehmet Nuri Yılmaz yardımsever vatandaşlara katkılarından dolayı teşekkür edip iyi dileklerini iletti.

ESPIYE şubesi

Türkiye Diyanet Vakfı Espiye şubesi tarafından 1991 yılında 200 milyon TL.'ye satın alınan bir dönümlük arsa üzerine 1992 yılında yapımına başlanan Ulu Camii ve Yatılı Kur'an Kursu inşaatı hızla devam etmektedir.

Bittiğinde Karadenizin en görkemli camilerinden biri olacak olan bu cami sayesinde Espiye büyük bir esere kavuşmuş olacaktır.

ADANA MERKEZ CAMİİ "ALEM"İNE KAVUŞTU

Mülkiyeti Vakfımıza ait olan tamamlandığında Ortadoğu'nun en büyük camisi olacak olan Adana Merkez Camii "alem"ine kavuştu.

0/55'i tamamlanan cami inşaatının önemli aşamalarından biri olan ana kubbe üzerine alem takılması, Adana'lılar tarafından büyük sevinçle karşılandı.

Tamamı sekiz parçadan oluşan alemin ilk parçası kubbe üzerine yerleştirildi. 129 kg ağırlığındaki ana parçanın üzerine yedi küçük parça daha takılacak ve alemin toplam ağırlığı 230 kilografa ulaşacak.

OSMANİYE

Mülkiyeti Türkiye Diyanet Vakfı'na ait olan, Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütavelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'ın 23 Kasım 1993 tarihinde katıldığı bir törenle temeli atılan Osmaniye Müftülük Sitesi'nin inşaatı hızla devam etmektedir.

Türkiye Diyanet Vakfı Osmaniye şubemizin üstün gayretleri ve Genel merkezimizin katkılarıyla kaba inşaatı bitirilen site'nin bu yıl hizmete açılması planlanmaktadır.

BAŞÇİFTLİK Şubesi

Başçiftlik şubemiz tarafından, mülkiyeti Vakfımıza ait Merkez Camii'nin temeli düzenlenen bir törenle atıldı.

İlçe Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Şükrü Demirel'den alınan bilgiye göre, Belediye Başkanı Yüksel Bayram, ilçe müftüleri, daire amirleri ve kalabalık bir topluluğun katıldığı törenle temeli atılan Merkez Camii, 2 katlı olup 500 m2 üzerine inşa edilecektir.

Mahvelleriyle birlikte 1500 kişiye birarada ibadet etme imkânı sağlayarak caminin birinci katında Kur'an kursu, kütüphane, okuma salonu, mork, gasilhane, işyeri bulunacak. Caminin yaklaşık 30 milyara malolacağı tahmin edilmektedir.

Günümüzde Alevîlik ve Bektaşîlik

Günümüzde Alevîlik ve Bektaşîlik

TDV Yayınları, Ankara 1995, 236 sayfa.

Türkiye’de Alevîlik-Bektaşîlik meselesi son yıllarda gündeme gelmiş meselelerden biridir.

Meselenin gündeme gelmesinin bir çok sebebi vardır. Başta alevî-bektaşî vatandaşlarımızın çözüm isteyen problemleri vardır. Ayrıca bu problemlerden dolayı, değişik eğilimli kimselerin, değişik biçimlerde, bu zümreye yaklaşımda bulunmalarıdır.

Problemler çok çeşitli alanlarda gündeme getirilmektedir. Konunun ehli olan da konuşuyor olmayan da. Yeni yeni eserler, araştırmalar da yayımlanmakta. Bütün bunlarla mesele gündemdeki yerini her zaman korumakta.

Bu kitap Türkiye Diyanet Vakfı’nın “Günümüzde Alevîlik ve Bektaşîlik” adıyla düzenlemiş olduğu panele katılanların tebliğlerinden oluşmaktadır. Konuşmacıların çoğunun alevî vatandaşlardan olması meselenin her boyutunun gündeme gelmesine vesile olmuştur.

Ele alınan konular :

- Günümüzde Alevîlik ve Bektaşîlik, Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay,
- Ana Hatlarıyla Alevîlik, Prof.Dr. Ethem Ruhi Fırlı,
- Alevî-Sünnî kardeşliği, Hüseyin Piroğlu,
- Hacı Bektaş Veli Hazretleri, Kadri Eroğan,
- Alevîlik ve Sünnîliğin Tarihçesi, Hüseyin Çelikcan
- Alevîler Hakkındaki Söylentiler, Abdülkadir Sezgin,
- Alevîlik ve Bektaşîlik Üzerine Çalışmalar, Prof.Dr. Abdurrahman Güzel,
- Alevîlik ve Bektaşîler İslam Düşmanı Değildir, Hüseyin Tuğcu,
- Alevîlik ve Ehl-i Beyt Muhabbeti, Doç.Dr. Mustafa Yılmazkılıç,
- Alevîlerin Dinî İnancı ve Geleneklerine Göre Yaşam Tarzları, Doç.Dr. Süleyman Sarıtaş,
- Alevîlerle Sünnîler Arasında Fark Yoktur, Mehmet Yaman.

Tarîkat-ı Aliyye-i Bektâşîyye

Asırların, hatta yılların geçmesiyle gerçek kimliğinden uzaklaşarak tanınmaz hale gelen, bozulan, yozlaşan, kimlik değiştiren, istismar edilen nice kavram ve kurumlar vardır.

İşte Bektaşîlik de bunlardan biridir ve gerçek hüviyetiyle tanınmasında ve tanıtılmasında dinî ve millî kültürümüz, birlik ve beraberliğimiz açısından büyük faydalar vardır.

Bu kitap, yazarının belirttiği gibi “hakikî Bektaşîliğin tarz ve âdâbını, itaat ve ibadetlerini ve tarikat esaslarını, art niyet gütmekten, taraf tutmaktan” ele alan bir kitaptır.

Bir Bektaşî klasiği olan bu risale Ahmet Gürtaş tarafından sadeleştirilmiş; bunun yanında eseri orijinal haliyle korumak ve aslından okumak isteyenlere yardımcı olmak amacıyla da, yazarın kaleminden çıkmış şekliyle yeni harflere aktarılmış şekli ve bir de lügatçe eklenerek gün ışığına çıkarılmıştır.

Bektaşîliğin özü hakkında özet bilgi edinmek isteyenler için klasik ve kaynak bir kitap.

Şeyh Baba
Mehmed Süreyya

Tarîkat-ı Aliyye-i Bektâşîyye

Tarîkat-ı Aliyye-i Bektâşîyye
Şeyh Baba Mehmed Süreyya,
Sadeleştiren : Yrd.Doç.Dr. Ahmet Gürtaş
TDV Yayınları, Ankara 1995, 182 sayfa.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

İSLÂM ARAŞTIRMALARI ÖDÜLÜ

Türkiye Diyanet Vakfı, her yıl İslâm dini ve kültürü alanında yapılmış ilmî bir araştırmaya ödül verecektir (1996 yılı ödülü 125 milyon TL.'dir.). İslâmî ilimler alanındaki orijinal araştırmaları teşvik için konan bu ödül, her yıl Kutlu Doğum Haftası içerisinde takdim edilecektir.

KONU :

Ödüle konu olacak eserler için "İslâm Araştırmaları" başlığı altında geniş bir disiplinler yelpazesi düşünülmektedir. Eserlerde İslâmî ilimler, İslâm ve Türk toplumu ile bunlar arasındaki tarihi bağlantı alanları konu edinilebilecektir.

KATILIM :

Başvuru üzerine veya jüri tarafından doğrudan seçilerek incelenecek eserlerin matbu olması şart değildir. Ancak, eserin 1995 yılı içinde tamamlanmış veya basılmış olması gerekmektedir. Daha önceki yıllara ait eserler, değerlendirmeye alınmaz.

Eser sahibinin başvurusu halinde, eserin ait olduğu ilim dalında temayüz etmiş bir ilim adamının veya ilmî kuruluşun tavsiyesi de müracaat dilekçesine eklenecektir. Tavsiyesiz başvurular incelenmeyecektir.

Jüri'nin referans olarak kabul edip etmeme hakkı saklı kalmak üzere, ilim adamları ve ilmî müesseselerin doğrudan aday göstermeleri mümkündür.

Başvurularda, eserin iki nüsha gönderilmesi ve tercümeihal ile ilmî çalışma-yayın listesinin eklenmesi gerekmektedir.

Yarışmaya gönderilen eserler, yazarlarına iade edilmeyecektir.

Yabancı dildeki eserler yarışmaya katılamazlar.

JÜRİ :

Aşağıda isimleri verilen jüri, müracaatları, aldığı tavsiyeleri veya doğrudan uygun gördüğü eserleri değerlendirmeye alacaktır.

Ödül verilecek eser, Jüri üyelerinin oy birliği ile belirlenecektir. Uygun eser bulunmaması halinde ödül müteakip yıla devredilecektir.

Jüri Üyeleri :

1. Prof.Dr. Mehmet AYDIN,
2. Prof.Dr. Ali BARDAKOĞLU,
3. Prof.Dr. Süleyman Hayri BOLAY,
4. Prof.Dr. Mehmet HATİPOĞLU,
5. Prof.Dr. Abdurrahman KÜÇÜK,
6. Prof.Dr. İlber ORTAYLI,
7. Prof.Dr. Bahaeddin YEDİYILDIZ,
8. Dr. Abdülbaki KESKİN.

SÜRE :

Eserler en geç 1 Şubat 1996 tarihinde Vakfımızda olacak şekilde gönderilecektir. Başvurular "Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Kurulu Başkanlığı - Dr. Mediha Eldem Sok. No: 72/B • Kocatepe / ANKARA • Tel : 417 12 35 / 581 - 2" adresine elden veya posta ile yapılabilir. Postadaki gecikmeler dikkate alınmaz.